

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Nil YILDIRIM

POLİTİK KONJONKTÜREL DALGALANMALAR-BİR UYGULAMA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Adil KORKMAZ

İktisat Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2009

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından
..... Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ OLARAK kabul edilmiştir.

İmza

Başkan:

Üye (Danışman):

Üye:

Üye:

Üye:

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../....

İmza

.....

..

Müdür

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
GİRİŞ	1
1. TEMEL KAVRAMLAR	3
1.1. Ekonomi-Politika İlişkisi	3
1.2. Politikacılar	4
1.3. Siyasal Partiler	4
1.4. Partiler Arası Rekabet	6
1.5. Seçim Ekonomisi	7
1.6. Yozlaşma	7
1.6.1. Ekonomide Yozlaşma	8
1.6.2. Siyasette Yozlaşma	9
1.6.2.1. Adam Kayırmacılık (Nepotizm ve Kronizm)	10
1.6.2.2. Hizmet Kayırmacılığı (Pork-Barreling)	11
1.6.2.3. Politik Yandaşlık (Partizanlık)	11
1.6.2.4. Oy Ticareti (Logrolling)	11
1.7. Yeni Politik İktisat	11
1.8. Enflasyon	12
1.8.1. Sosyolojik Yaklaşım	13
1.8.2. Paracı Yaklaşım	13
1.9. Phillips Eğrisi	14
1.10. Rasyonel Beklentiler Teorisi	17
2. KONJONKTÜREL DALGALANMALAR	20
2.1. Konjunktür Teorileri	20
2.2. Politik Konjunktür Dalgalanmaları	23
2.2.1. Politik Konjunktür Dalgalanmaları Modellerinin Temel Varsayımları	24
2.2.2. Politik Konjunktür Dalgalanmaları İle İlgili Başlıca Çalışmalar	24
2.2.2.1. Michael Kalecki	25
2.2.2.2. J. Akerman	26
2.2.2.3. Anthony Downs	26
2.2.2.4. B. S. Frey ve L. J. Lau	26
2.2.2.5. William D. Nordhaus	27
2.2.2.6. Douglas A. Hibbs	30
2.2.2.7. Alesina ve N. Roubini	32
2.2.3. Politik Konjunktür Dalgalanmaları İle İlgili Başlıca Sınıflandırmalar	32
2.2.3.1. Nordhaus'un Sınıflandırması	32
2.2.3.1.1. Fırsatçı Politik Dalgalanmalar Modeli	33
2.2.3.1.2. İdeolojik Politik Dalgalanmalar Modeli	34
2.2.3.1.3. İleri Derecede Rasyonel Seçmen Varsayımı	34
2.2.3.1.4. Dışsal Şoklar	34
2.2.3.1.5. Yeterliliklerdeki Farklılıklar	35
2.2.3.2. Alberto Alesina, Nouriel Roubini ve Gerald D. Cohen'in Sınıflandırması: ...	35
2.2.3.2.1. Geleneksel Model	35
2.2.3.2.2. Rasyonel Model	36
2.2.3.3. Paldam'ın Sınıflandırması	37
2.2.3.3.1. Geleneksel Model	38
2.2.3.3.1.1. Geleneksel Fırsatçı Model	39
2.2.3.3.1.2. Geleneksel İdeolojik Model	41

2.2.3.3.2. Rasyonel Model.....	42
2.2.3.3.2.1. Rasyonel Fırsatçı Model:	43
2.2.3.3.2.2. Rasyonel Partizan (İdeolojik) Model:	44
3. UYGULAMA ÖRNEĞİ	47
3.1. Veri Seti.....	47
3.2. Model.....	47
SONUÇ	53
KAYNAKÇA.....	54
EKLER	58
ÖZGEÇMİŞ	75

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1.1. Orijinal Phillips Eğrisi.....	14
Şekil 1.2. Değiştirilmiş Phillips Eğrisi	15
Şekil 1.3. Düşey Phillips Eğrisi	16
Şekil 2.1. Konjonktür Teorileri	21
Şekil 2.2. Dalgalanmalardaki Evreler.....	22
Şekil 2.3. Reel Konjonktür Teorisi.....	23
Şekil 2.4. Politik Dalgalanma Modelleri	25
Şekil 2.5. İşsizlik ve Enflasyon Arasındaki Değiş-Tokuş	28
Şekil 2.6. Politik Konjonktür Dalgalanmaları	29
Şekil 2.7. Değişik ekonomik hedeflere ilişkin ileri endüstri toplumlarında siyasi partilerin tercihleri.....	31
Tablo 3.1. Buğday	48
Tablo 3.2. Buğday	48
Tablo 3.3. Buğday	49
Tablo 3.4. Mısır	49
Tablo 3.5. Mısır.	50
Tablo 3.6. Mısır.	50
Tablo 3.7. Arpa.	51
Tablo 3.8. Arpa.	51
Tablo 3.9. Arpa.	51

POLİTİK KONJONKTÜREL DALGALANMALAR-BİR UYGULAMA

ÖZET

Demokratik sistemin getirmiş olduğu halkın kendisi adına hareket edenleri seçebilmesi özgürlüğü ile birlikte demokratik ülkelerde seçim kavramı gelişmiştir. Seçilebilmek ve halk adına hareket edebilmek önemli bir kudreti elinde bulundurmaya anlamına gelmekte ve gücü elinde bulundurmaya amacıyla seçimlerden galip çıkmak isteyenler bunu sağlamak için farklı yollara başvurmuşlardır. Güce sahip olan iktidar, bu gücü kaybetmemek ve seçimden tekrar galip çıkabilmek amacıyla ekonomiyi etkileyerek seçmenleri arkasına alabilecek politikalar uygulamaktadır. Literatürde bu dalgalanmalara politik konjonktür dalgalanmaları (politik konjonktürel dalgalanmalar) adı verilmektedir.

Yapılan bu çalışmanın ilk bölümünde, politik konjonktür dalgalanmaları ile ilişkili temel kavramlar incelenecektir. Bunun amacı, çalışmanın ikinci bölümünde anlatılacak olan teorilerde karşımıza çıkacak olan kavramları incelemek için bütünlüğün bozulmasının önüne geçilebilmesidir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise iktidar partilerinin tekrar seçilebilmek için kullandıkları yöntemlerin ekonomi üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar, kronolojik bir sıralama ile incelenecek, bunun sonrasında politik konjonktür dalgalanmaları ile ilgili yapılmış olan başlıca sınıflandırmalara değinilecektir.

POLITICAL CONJUNCTURE FLUCTUATIONS –A PRACTICE

SUMMARY

The concept of election has developed in the democratic countries thanks to the freedom of the public to elect those who will act on their behalf achieved as a result of the democratic system. Being elected and being able to act on behalf of the public means holding a significant power, and those who wish to win the elections in order to hold such power resort to various ways for this. The power in the office implements certain policies which will have the support of the voters by influencing the economy in order not to lose such power and to win the elections. Such fluctuations are referred to as political conjuncture fluctuations in the literature.

The first chapter of this study analyses the basic concepts related to the political conjuncture fluctuations. The purpose of this is to prevent the distortion of integrity in order to examine the concepts we will see in the theories to be explained in the second chapter of the study. The second chapter of the study examines the studies on the impact of the methods used by the political parties in power in order to be reelected on the economy in chronological order, and then addresses the primary classifications regarding the political conjuncture fluctuations.

GİRİŞ

Ekonomilerde her dönemde karşımıza çıkan dalgalanmalar, birçok çalışmaya konu olmaktadır. Bu dalgalanmaların analiz edilmesi ve sebeplerinin araştırılması, olumsuz sonuçlarının önüne geçilebilecek adımlar atılması için ilk koşulu oluşturmaktadır. Ekonomilerde görülen dalgalanmaların önemli bir nedeni de uygulanan seçim ekonomisi politikalarının sonuçları olarak görülen politik konjonktürel dalgalanmalardır.

Halk egemenliğine dayanan bir yönetim şekli olan demokrasilerde, halk çoğunluğunun istediği temsilcilerin yönetime gelebilmesini sağlamak amacıyla seçimler yapılmaktadır. Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesini sağlayan bir rejim olarak sözlüklerdeki yerini almaktadır. Halk, kendisini temsil edecek ve kendisi adına kararlar alacak temsilcileri seçerken, aslında geleceğini de seçmektedir. Çalışmamızda halkın seçim yaparken nelere dikkat ettiğiyle ilgili görüşlere kısaca değinilecektir. Zaten çalışmamızın temelini oluşturan konu, iktidardaki partilerin tekrar iktidar olabilmek için halkın kendilerini oy vermelerini sağlamaya çalışırken izledikleri politikalar sonucu ortaya çıkan dalgalanmalardır.

Fırsatçı politik konjonktür dalgalanmaları, iktidardaki politikacıların oylarını maksimize etmek ve yeniden seçilebilmek amacıyla, seçim öncesinde seçmenler üzerindeki refah hissini arttırmak yoluyla ekonomiyi kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeleri; yani manipüle etmeleri demektir. Seçilmek millet adına hareket etme kudretini beraberinde getirmektedir. İnsanların gücü elinde bulundurma istekleri her yerde ve tüm zamanlarda karşımıza çıktığı gibi seçimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Seçimleri güç uğruna yapılan savaflara benzetmek mümkündür. Seçimlere katılan partilerin amacı, doğal olarak seçilmektir. Ve seçilebilmek için halkın çoğunluğunu arkalarına almaları gerektiğini bilirler. Sayı bakımından çok olanlar, devlet yönetiminde kuvvet ve kudrete sahip olmaktadır. Fakat bu kolay bir mesele değildir ve akıllıca uygulanan stratejiler gerektirmektedir. İktidara gelmek ne kadar zorsa, iktidarda kalabilmek de o kadar zor bir konudur. İktidara gelerek güce hâkim olmuş olan partiler, bu gücü kaybetmek istemezler. Ve tekrar seçilerek iktidarda kalabilmek için bazı kararlar alarak uygulayacakları politikayı belirlerler. İktidarda kalabilmek amacıyla alınan politik kararlar, seçim politikası dediğimiz politikaların uygulanmasıyla sonuçlanmakta ve doğal olarak ekonomiyi etkilemektedir. Ekonomi normal seyrinde gidiyor olsa dahi seçim politikaları ile dalgalanmaktadır.

Politik olaylara bağlı olarak ortaya çıkmakta olan bu dalgalanmalar, genel anlamda halkın ekonomik durumunu, alım gücünü istihdam durumunu ve bunların sonucu olarak da insanların yaşama tarzlarını, refahlarını, beden ve ruh sağlıklarını etkilemektedir. Çok genel ve halktan uzak bir konu gibi görünse de politik konjonktürel dalgalanmalar, bir zincirleme etki oluşturarak enflasyon, istihdam gibi konuları etkilemekte, bunun sonucunda da işsizlik gibi etmenler nedeniyle halkın refahı bozulmakta, refah düzeyi düşen halkın ruh ve beden sağlığı olumsuz etkilenmekte ve hatta bu ailelerde yetişen çocuklar gelecek nesiller açısından refah düzeyi düşük bir geleceğe zemin hazırlayabilmektedir.

Yapılan bu çalışmada, ilk olarak asıl konumuz olan politik konjonktürel dalgalanmaları daha iyi anlatabilmek amacıyla çalışmada karşımıza çıkacak bazı temel kavramlar açıklanmaya çalışılacaktır. Ekonomi ve politikanın birbiriyle olan ilişkisine, bu ilişkinin sonucu olarak ortaya çıkabilecek tehlikelere değinilecektir.

Daha sonra dalgalanma ve konjonktür kavramları incelenerek genel olarak konjonktürel dalgalanmaların ne olduğuna bakılacaktır. Politik konjonktürel dalgalanmalar, ekonomiye olan etkileri sonucunda pek çok iktisatçının bilimsel çalışmalarında yerini almış bir kavramdır. İlk olarak bu kavram ile ilgili başlıca çalışmalar kronolojik bir sıralama ile incelenecek, daha sonra da politik konjonktürel dalgalanmaların nasıl sınıflandırıldığına bakılacaktır.

1. TEMEL KAVRAMLAR

1.1.Ekonomi-Politika İlişkisi

Ekonomi biliminin inceleme konusu ekonomi insanların sonsuz sayıdaki ihtiyaçlarını ve isteklerini, ellerindeki kıt üretim kaynaklarını tahsis ederek en iyi biçimde karşılamalarıdır. Ekonominin temel sorunu bu tanıma göre kaynakların bazı ihtiyaçlara tahsis edilmesi, ancak başka bazı ihtiyaçlara tahsis edilmemesidir. Öyleyse burada şu soruyu yöneltmek gerekir: İhtiyaçlar ve istekler sonsuz olduğuna ve kaynaklar sonlu (kıt) olduğuna göre bunlar hangi ihtiyaçların ve isteklerin karşılanmasına tahsis edilmelidir ki bundan elde edilecek refah en yüksek olsun? İşte ekonomi bilimi Bu soru dikkate alındığında ekonomi biliminin amacı bir kez de şöyle dile getirilebilir: Alternatif alanlara yönlendirilebilecek kıt kaynakların sonsuz birey ihtiyaçlarına ve isteklerine tahsis edilmesinde en iyi yolu göstermek.

Politika ise devlet işlerini düzenleme ve yürütme ile ilgili bir kavram olup Aristoteles tarafından devletin halka dair yaptığı tüm etkinlikler biçiminde tanımlanmaktadır. Konusu bu anlamdaki politika olan bilim politik otorite ile ilgili kurumların ve bunların oluşturulmasında ve kullanılmasında etkili olan davranışların bilimidir. Maurice Duverger'e göre politika bilimi çatışma ve iktidar kavgasının bilimidir. İktidar güç demektir. Politika gücü kullanır. Güç, amaçlardan sonuçlara ulaşırken bireyin yeteneğini dile getirir. İktidar aynı zamanda otoritedir. Politika bilimcilerine göre ise politikacıların amacı kişisel çıkarlarını sağlamaktır. Politika bilimine göre güç ve otorite sadece çıkarların homojen olduğu durumda aynı yönde işler. Çıkarların çatışması durumunda güç ve otorite farklı yönlerde işler. Toplum içinde bireyler arasındaki çıkar çatışmaları kolektif kararların alınmasını güçleştirmektedir. Yeni politik iktisat işte bu sorunların ekonomik boyutunu incelemektedir (Bakırtaş, 2005, s. 10).

İktisatçılar, uygulanacak ekonomi politikalarını modeller yardımıyla bularak politikacılara önerirler. Politikacılar ise bu ekonomi politikalarının kendilerine etkilerine bakacaklardır. Politikacılar uygulanacak politikaların kendilerine oy kaybettireceğine inanırlarsa, ekonomistlerin önerdiği ekonomi politikalarını ne ölçüde “doğru” olursa olsun uygulamayacaklardır. Çünkü politikacıların amacı seçimi kazanıp yeniden iktidara gelebilmektir. Bu anlamda uygulanacak ekonomi politikalarında sorumluluk son karar merkezi politikacı olduğu için ona kaymaktadır. Ulusal ekonomiyi yönlendirmek tek başına

politikacılara ya da tek başına ekonomistlere bırakılamayacak ölçüde riskli bir iştir. Ancak bu iş ekonomistlerin ve politikacıların ikisine birlikte bırakılabilir (Savaş, 2005, s. 3–6).

Politika ve ekonomi bilimlerinin her ikisi de insanı ve onun bir uzantısı olarak toplumu çözümler. Ancak bu iki bilim dalı arasında belirli farklılıklar vardır. Bunların ilki inceleme konuları arasındadır. Ekonomi biliminin temel inceleme konusu bireylerarası “mücadele”, yani bireylerin birbirleriyle mal alışverişi yapması olgusudur. Politika biliminin temel inceleme konusu ise “iktidar olmak”, yani bireyin yaşaması için gerekli bütün kaynaklara sahip olmaktır. Ekonomi bilimi ve politika bilimi arasındaki ikinci farklılık ise “incelenen temel birim” ile ilgilidir. Temel birim ekonomi bilimi açısından üretici ya da tüketici olarak birey ise de politika biliminin açısından sosyal gruplardır. Üçüncü farklılık ise rasyonellik kavramının kullanılışı ile ilgilidir. Ekonomi bilimi, bireylerin rasyonel olduğunu kabul ederken şunu kabul etmektedir: Tüketiciler masraf verili iken fayda maksimizasyonu ya da fayda verili iken masraf minimizasyonu yaparlar. Üreticiler ise kâr maksimizasyonu yaparlar. Politika bilimi için rasyonellik başka bir anlama gelir.

1.2.Politikacılar

Politik piyasanın girişimcileri olan politikacılar ulusal iş bölümünde önemli bir rol üstlenmişlerdir. Politikacılar partinin olaylara bakış açısını vatandaşlara sunan ve seçmenlerin tercihlerini temsil etmede uzmanlaşan araçlardır (Bakırtaş, 2007, s. 75). Bir politikacının kendi faydasını maksimize edecek biçimde davranmasının, onun için ‘politik gelir’ olduğu düşünülürse, politikacılar politik gelirlerini, siyasal organizasyonun sağladığı iktidarı ele geçirdikleri zaman maksimize edebileceklerdir. Politikacılar bir yandan seçilmek için vaatler verirken öte yandan seçildikten sonra vaatlerini mümkün olduğunca az yerine getirerek kamu kaynaklarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak ister. Her politikacı bunu yapmak istediğinde daha çok vaat ve daha çok harcama eğilimi oluşacaktır (Gedikli, 2001, s. 77).

1.3.Siyasal Partiler

Demokratik rejimlerde çok sesliliğin oluşmasında, yönetenlerin denetlenmesinde, siyasi iktidarın gücünün sınırlandırılmasında ve toplumdaki siyasi dengenin kurulabilmesinde en önemli öğelerden biri siyasal partilerin varlığıdır (Özbudun, 1979, s. 4). Siyasal partiler,

organizasyonunun varlığı ve devamlılığı liderlerin ömrüyle sınırlı olmayan, merkezi ve yerel düzeyde teşkilatlan olan ve bu teşkilatlar arasında sürekli bilgi akışı olan, politik alanda sadece iktidarı etkilemek için değil, aynı zamanda tek başına veya koalisyon biçiminde ele geçirmek ve elde tutmak ve bu amaçla seçmenler arasında popülaritesini arttırmak ve oyunu maksimize etmek için bilinçli faaliyetlerde bulunan organizasyonlardır (Bakırtaş, 2007, s. 73).

Toplumsal farklılaşmanın siyasal alandaki temsilcileri olarak siyasal partiler toplumda yükselen değerleri yönetime taşıyan, böylece yönetimi toplumun etkisine açık tutan aracı kanallardır. Siyasal partilerin iktidarda veya muhalefette olmaları davranış biçimlerini ve izledikleri politikaları etkiler. İktidar partisi icraatında gelecek seçimleri düşünerek hareket eder. Bunu yaparken de kendisini destekleyen çıkar gruplarının, yoğun ve sosyal sınıfın yaygın çıkarlarını öncelikle kollayarak, en azından onlara zarar vermeyecek biçimde, oylarını daha da arttıracak başka politikaları da gerçekleştirmeye çalışır (Bulutoğlu, 1988, s. 126).

Politikacıların sahip oldukları seçmen desteğini arttırmak istemesi, devlet harcamalarının büyük oranlarda artmasına neden olur. Gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere, iktidardaki siyasi partinin davranışları üç olası durum için farklı ele alınarak incelenmelidir (Çelebi ve Yalçın, 2004, s. 3):

İlk olarak: Seçmenlere doğrudan fayda veya kişisel çıkar sağlayan türde kamusal mal ve hizmet taleplerini karşılamayan ve bu biçimde mali disiplini muhafaza ederek olası bir ekonomik istikrarsızlığın önüne geçen iktidardaki siyasi parti, bu politikasını seçim sürecine girildiğinde sürdürmez. İktidardaki siyasi partiler, kendi seçmen kitlesi dışındakileri de hedefleyerek en fazla oyu almak ve iktidarını sürdürmek için farklı seçmen ve baskı gruplarına yönelik kamusal mal ve hizmet sunumlarını arttırırlar. Bu tip bir davranışın anlamı oyların satın alınması, sonuçları ise kamu harcamalarının ve bütçe açıklarının artmasıdır.

İkinci olarak: İktidardaki siyasi parti, seçmenlerin ve baskı gruplarının taleplerini karşılamak için borçlanma yoluyla kamu harcama politikası izleyebilir. Geçmişte bu tip borçlanmaya dayalı harcama politikalarının enflasyonist etki yarattığı sıkça görülmüştür.

Üçüncü olarak iktidardaki siyasi partiler tarafından uygulanan, bu tip kamu harcamalarını ve bütçe açıklarını arttırıcı politikalar, seçim dönemlerinde veya seçimlerden hemen sonra ekonomik krizlere neden olabilir. Ekonomik krize neden olan bir iktidar partisinin büyük oranda oy kaybedeceği muhakkaktır. Bu olasılık, özellikle seçimlerden hemen önce kriz yaşanması ve bunun neden olabileceği oy kayıpları riski, iktidardaki siyasi partileri IMF gibi uluslararası finans kurumlarından mali yardım almaya, yani borçlanma enstrümanını kullanmaya iter. Bunun doğal sonucu ise bu tip kuruluşların dayattığı istikrar programlarını uygulama zorunluluğudur. Siyasi partiler, kitleleri örgütleyen ve doğrudan iktidara yönelen örgütlerdir. Bu nedenle iktidarda olanlar, denetimi altında olmayan parti örgütlenmesini engellemektedirler. Yalnızca bugüne yönelik bir uygulama olmayan bu tutum, son derece anlaşılır bir davranıştır. Bu, iktidarı ele geçirme ve onu elde tutmanın tarih kadar eski bir yöntemidir. Yönetenler ne denli iyi örgütlenmişse ve yönetilenleri örgütlenmekten ne denli uzak tutuyorsa iktidarını o denli iyi koruyor demektir (Aydoğan, 2006, s. 13).

1.4.Partiler Arası Rekabet

Demokratik ülkelerde ekonomik beklentilerin seçmenlerin oy verme davranışı üzerindeki etkileri konusu uzun süredir siyaset bilimcilerin gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır. Antony Downs'ın 1957'de yayınlanan Demokrasinin Ekonomik Teorisi adlı kitabı konunun öncü çalışması olarak kabul edilir. Downs modeli her hükümetin, sağladığı siyasal desteği maksimize etmeyi amaçladığı düşüncesine dayanmaktadır. Modeldeki hükümet, dönemsel olarak seçimlerin yapıldığı demokratik bir topluma özgüdür. Yönetimde olan siyasi bir parti yeniden iktidara gelmeyi birincil amaç edinirken, muhalefetteki partilerin amacı da iktidara gelmektir. Dolayısıyla Downs, demokratik hükümetlerin siyasal desteği maksimize etmek için rasyonel davranmak zorunda olduklarını ileri sürmektedir. Politik alanda partilerin temel güdüsü iktidarı ele geçirmek veya iktidarda kalmak olduğundan bu çaba öteki partilerle olan mücadelenin ve partiler arası rekabetin ana eksenini oluşturmaktadır (Bakırtaş, 2007, s. 75). Rekabet ortamı ise, bir anlamda seçim ekonomisi uygulamalarının zeminini oluşturmaktadır. Yani seçim ekonomisi uygulamaları, partiler arası rekabetten kaynaklanmakta veya bu rekabetin doğal sonucu olmaktadır. Rekabet süreci bu rekabetten galip çıkan adaylara geniş yükümlülükler yüklemekte, adaylar bir kez kamu kaynakları üzerinde yetki sahibi olunca, bu kaynakları kolektif talepleri karşılayacak kamu malları üretmek yerine yükümlülüklerini yerine getirmek ve siyasi desteğin sürmesini sağlamak üzere kullanmaktadır (Atıyas ve Sayın, 1997, s. 8).

1.5.Seçim Ekonomisi

Günümüzde çok partili demokrasilerde iktidar ve muhalefet partileri yeniden seçilebilmek amacıyla sürekli olarak rekabet ederler. Bu rekabet sürecinde hükümetler, seçmenleri arkalarına alabilmek için bazı politikalar uygulayıp geçici iyileşmeler sağlama yoluna giderler. Hükümetlerin seçim öncesinde genişletici, seçim sonrasında daraltıcı politikalar uygulamasına seçim ekonomisi politikası denir (Önder, 1991, s. 17).

Seçim ekonomisi teorisi 1970'li yıllardan itibaren iktisatta incelenmeye başlamıştır. Seçim ekonomisinin olumsuz tarafı, iktidarların sahip oldukları gücünü tekrar seçilme şanslarını arttırmak amacıyla, meydana gelebilecek olumsuzlukları göz ardı ederek kullanmalarıdır. Bu durumda politikacıların kişisel çıkarları ile toplumsal çıkarları çatışmaktadır.

1.6.Yozlaşma

Yozlaşma, genel anlamıyla bir şeyin gerçek özelliklerinden uzaklaştırılması ya da uzaklaşmasıdır. Diğer bir deyişle "özünden ayrılma"dır. Bir şey, gerçeğine bağlı kalmadığında yozlaşmış olur.

Bilimler açısından bakıldığında yozlaşma kavramı gerek toplum bilimlerinde gerekse siyaset bilimi literatüründe tamamen açıklığa kavuşturulmuş bir kavram değildir. Bunun nedeni belirli bir yozlaşmanın hangi değer veya kritere göre ele alınacağı ile ilgilidir. Buna rağmen, yozlaşmayı, bir toplumda genel düzeni sağlayan, başarısı denenmiş ve kanıtlanmış ve genel çıkarı gözetme konusunda belli bir düzeye ulaşmış kurallar zinciri ve ahlaki değerlerin; dıştan empoze edilen ve özellikle toplumsal kuralları ve ahlaki değerleri alt üst eden ve bireysel çıkarı toplum çıkarlarının önüne geçiren bir anlayışla değiştirilmesi şeklinde açıklayabiliriz (Ateş, 1997, s. 87).

Çıkarların söz konusu olduğu her yerde yozlaşma ortaya çıkabilir. Bizim konumuzla bağlantılı olarak değineceğimiz yozlaşmalar ise ekonomide ve siyasette görmüş olduklarımızdır.

1.6.1. Ekonomide Yozlaşma

İktidar partileri, yeniden seçilebilmeyi garantilemek ve oylarını maximize etmek amacıyla ekonominin gerektirdiği durumlara bakmaksızın kamu harcamalarını arttırabilir, vergi oranlarını indirebilir veya vergi oranlarının kamu harcamalarındaki artıştan daha az bir oranda arttırabilirler. Oy maksimizasyonu amacıyla ve ekonominin asıl ihtiyaçları gözetilmeksizin yapılan bu davranışlar, ekonomik yozlaşmaya neden olmaktadır.

Ekonomik yozlaşma kavramının temelinde siyasal iktidarların ekonomi yönetimi anlayışı yatmaktadır. Bu anlayış daha çok popülist bir nitelik taşımaktadır. Siyasal iktidarların ekonomi yönetiminde sahip oldukları inisiyatifleri kendi politik çıkarları doğrultusunda muhalefete karşı hissedilir bir haksız rekabet unsuru olarak kullanmaları popülist bir yaklaşımdır. Bu amaçla iktidar, ekonomiye yoğun bir şekilde müdahale etmektedir. Ancak burada devletin esas müdahale amacı ekonomiyi belli bir yere yöneltmek değil, kendi politik avantajlarını arttırmaktır.

Bireyler, ya çok kısa ya da çok uzun vadeli suni hedeflere endekslenmekte ve kendi zaman tercihlerini kullanamamaktadırlar. Bu durum bireylerin bir karar birimi olmaktan çıkarak, devletin güdümünde hareket eden bir obje veya hesap birimi haline gelmelerine neden olmaktadır. Yani siyasal iktidarların ekonomi yönetimi anlayışı, hem demokrasinin hem de ekonominin yozlaşmasına neden olmaktadır (Türkkan, 1997, s.558).

Ekonomide görülen yozlaşmaları şu şekilde sıralanabilir (Aktan, 2002, s.11):

- Kamu harcamalarının mevcut veya potansiyel kamu gelirinden daha fazla olması ve bu suretle ortaya çıkan bütçe açıkları,
- Kamu harcamalarının vergi dışı kaynaklardan sağlanır hale gelmesi ve böylece borç yükünün her yıl artması,
- Kamu harcamalarının, vergiler ve borçlanma dışında kısmen emisyon ile karşılanması ve bunun sonucunda ortaya çıkan kronik enflasyon süreci,
- Vergi yükünün de zaman içinde giderek artması ve bunun ekonomideki büyüme ve verimlilik üzerinde olumsuz sonuçlar doğurması,

- Vergi yükünün artması ile birlikte vatandaşların bunun altında ezilmeleri ve toplumda vergi kaçakçılığının hızlanarak vergi ahlakının bozulması,
- Enflasyonist süreç içerisinde artan vergi yükünün toplam yatırımlar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurması ve bu suretle ekonomide durgunluk ve işsizliğin baş göstermesi; böylece enflasyon ve işsizliğin bir arada görüldüğü stagflasyon sorununun gündeme gelmesidir.

Ekonomide yozlaşma sorunu ile mücadele edebilmek için bazı anayasal düzenlemeler yapılması gerekliliği doğmaktadır. Kişilerin uyması gereken sınırlar belirlenmelidir.

1.6.2. Siyasette Yozlaşma

Gücün söz konusu olduğu her yerde sayısız biçimde ve büyüklükte yozlaşma olur. Bir toplumda hükümetin bireyleri ne kadar çok etkileme yolu varsa, buna paralel olarak yozlaşma türleri ve etkileme araçlarının çeşitliliklerinin ve büyüklüklerinin de o oranda var olması doğaldır (Bakırtaş, 2007, s. 192–193).

Günümüzün çağdaş demokrasilerinde politik karar alma mekanizmasının işleyişinde değişik türde politik yozlaşmalar görülmektedir. Politik karar alma sürecinde siyasal aktörlerin ‘özel çıkar’ sağlama amacıyla toplumda mevcut hukuki, dini, ahlaki normları ihlal edici davranış ve eylemlerde bulunmalarına “politik yozlaşma” adı verilmektedir (Aktan, 2007, s. 231).

Siyasette yozlaşma, siyasal partilerin fırsatçı davranışlarından kaynaklanabilmektedir. Fırsatçılığın Türk Dil Kurumu’nun güncel Türkçe sözlüğündeki anlamı; Güç durumlarda, davranışlarını ahlak kuralları veya düzenli bir düşünceden çok, çıkarlarına uyacak biçimde ayarlamayı amaçlayan tutum içinde bulunmaktır. O halde iktidardaki partilerin fırsatçı davranışları durumu, tekrar seçilmek isteyen iktidarın halkın yararına davranışlar sergilemek yerine tekrar seçilmeyi amaçlayarak kendi çıkarlarını korumaya yönelik davranışlar sergilemeleri ve kararlar almaları durumu olarak tanımlanabilmektedir. Fırsatçılık; hile, manipülasyon yanlış yönlendirme gibi olguları ve tüm bunların sonucunda yozlaşmayı beraberinde getirmektedir.

İktidarın partizan davranışlar içinde bulunması da beraberinde yozlaşmayı getirebilecek bir etmendir. Partizanlık, siyasal partilerin, iktidara geldikten sonra kendilerini destekleyen seçmen gruplarına işe alma, terfi, tayin, ihalelerde öncelik tanıma gibi çeşitli şekillerde ayrıcalıklı işlem yaparak bu kimselere menfaat sağlamaları şeklinde tanımlanabilir.

Yozlaşmanın boyutları, sıklığı ve etkilerinin derecesi konusunda belirleyici olan bir takım etkenler bulunmaktadır. Örneğin medyanın bağımsızlığı ve medya içeriği üzerindeki politik etki yozlaşma üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Aynı biçimde demokrasi düzeyi ve dışa açıklığın etkisi, yargı ve adalet sisteminin kalitesi, kamu çalışanlarının ücret seviyesi, dürüstlük ve samimiyetle ifade edilen ahlaki değer yargıları, din unsuru, çalışanların cinsiyet dağılımı gibi etkenlerin yozlaşmanın boyutları üzerinde etkisi olduğu yönünden ampirik araştırmalar bulunmaktadır (Bakırtaş, 2007, s. 200–204).

Politik yozlaşmayı devletin ekonomideki rolü ve fonksiyonlarının artmasının bir sonucu olarak kabul edenlere göre; devletin büyümesi, politikacı ve bürokratların güç ve yetkilerini artırır. Ayrıca, baskı ve çıkar grupları da büyüyen devletten bir hisse kapmak amacıyla "lobicilik" ve "rant kollama" faaliyetlerini artırırlar. Devletin büyümesi ile birlikte, politik konjonktürel dalgalanmalar literatürü açısından tanımlanmasında fayda görülen aşağıdaki tür politik yozlaşmalar yaygınlaşır (Aktan, 1992, s.):

1.6.2.1. Adam Kayırmacılık (Nepotizm ve Kronizm)

Devletin büyümesi ile birlikte halk dilinde "iltimas", "torpil" olarak adlandırılan politik yozlaşma türü yaygınlaşır. Kamu görevlilerinin işe alınmasında onların başarı, beceri, eğitim düzeyi gibi faktörler dışında politikacı ve bürokratlarla olan ilişkiler önem kazanır. Ülkemizde de sıkça tartışmalara konu olmakta olan bu durum hak edenin hakkını alamaması gibi olumsuz sonuçlar dışında kamu çalışanlarının nitelikli ve dürüst olmaları gerekliliğini de hiç sayarak, kamu hizmetlerinin kalitesinin azalması, yavaşlaması gibi sorunlara da neden olabilmektedir.

1.6.2.2.Hizmet Kayırmacılığı (Pork-Barreling)

Politik yozlaşmanın bir diğer türü de hizmet kayırmacılığı olarak bilinmektedir. Siyasal iktidar, gelecek seçimlerde yeniden iktidarda kalabilmek amacıyla bütçe tahsisatlarını oylarını maksimize edecek biçimde kendi seçim bölgelerine aktarmaya çalışır. Diğer bölgelerde ise hizmetler sınırlandırılmakta, bu bölgelerde yaşayan halk pek çok devlet hizmetinden faydalanamamaktadır.

1.6.2.3.Politik Yandaşlık (Partizanlık)

Siyasal partilerin iktidara geldikten sonra kendilerini destekleyen seçmen gruplarına çeşitli şekillerde ayrıcalıklı işlem yaparak haksız yere menfaat sağlamalarına "politik yandaşlık" adı verilmektedir.

1.6.2.4.Oy Ticareti (Logrolling)

Parlamentodaki siyasi partilerin anlaşarak karşılıklı olarak birbirlerinin kanun tekliflerini desteklemeleridir. Bu durumda, özellikle alınan kararlar toplum tercihlerini yansıtmayarak halk egemenliği yerine “partilerin karşılıklı çıkar alış verisine” dayalı olduğunda, politik yozlaşma söz konusu olmaktadır (Aktan ve Dileyici, 2007, s. 139).

Sonuç olarak, ekonomide ve politikada karşımıza çıkan yozlaşmalar nedeniyle kamu ekonomisi etkin bir şekilde işleyememekte ve bu nedenle anayasal düzenin tirizlikle incelenmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

1.7.Yeni Politik İktisat

Yeni politik iktisat, politika ve ekonomi biliminin etkileşimini incelemektedir. Temel soru devletin ekonomideki rolünün ne olduğu sorusudur.

Yeni politik iktisat açısından politik ekonomik sistemin etkileşimi üzerine yapılan çalışmalar arz yönlü ve talep yönlü olmak üzere iki biçimde ele alınmaktadır. Bunlardan arz yönlü olarak yapılan çalışmaların odak noktası makroekonominin politik iktidarlar tarafından manipüle edilmesidir. Talep yönlü çalışmalar ise seçmenlerin ekonomik duruma verdiği tepki ile ilgilidir. Arz yönlü çalışmalar iki ana gruba ayrılarak incelenebilmektedir. Bunlardan birincisi tepki fonksiyonu, ikincisi ise politik konjonktür dalgalanmalarıdır. Tepki fonksiyonu, iktidar partisinin ya da partilerinin davranışlarını analiz etmekte ve politik iktidarların seçmenlerin kendilerine olan destekleri değiştiğinde meydana gelen tepkileri incelenmektedir.

Yeni politik iktisat, medyan seçmen teorisi ve oy maksimizasyonu gibi konular üzerinde önemli gelişmeler sağlamıştır. İktidardaki politik partilerin yeniden seçilebilme, muhalefetteki politik partilerin iktidara gelebilme istekleri maksimizasyon olarak tanımlanmıştır. Seçmenler oylama yaparken politik partilerin iktidar oldukları dönemde izledikleri politikaları analiz ederler. Seçmenler gelecekteki faydalarını maksimize etmek isterler. Seçmenlerin faydalarını maksimize etmeye yönelik politikalar uygulayan politik partilerin iktidara gelme şansları artacaktır (Eren ve Bildirici, 2001, s. 27–43).

Yeni politik iktisada göre, gerek ülkeler arasında gerekse bir ülkede, zaman içerisinde ortaya çıkan farklılıkların ne şekilde açıklanabileceği, ortak desenlerin sebepleri, makroekonomik değişkenlere ilişkin olguların ekonomik politikaların farklı boyutlarından ne şekilde etkilendiği, ekonomik ve sosyal ortam ile sistematik bir ilişki içerisinde olup olmadıkları konuları araştırılmaktadır (Telatar, 2004, s.177).

Uygulanacak olan politika kararları, piyasa mekanizmasının temel unsuru olan fiyatlara göre değil, dışsal olduğu varsayılan değerlendirmelere göre belirlenmektedir. Politika kararlarının “piyasa-dışı” niteliği, politika otoritelerinin amaç fonksiyonlarının formüle edilmesine, periyodik olarak yeniden seçilme koşullarıyla karşı karşıya olan politika otoritesinin hareket alanını sınırlayan kısıtlarının belirlenmesine ve kamu ve özel sektör faaliyetlerinin ortak olarak açıklanmasına bağlı olmaktadır (Telatar, 2004, s.178).

1.8. Enflasyon

Fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artışlara enflasyon adı verilmektedir. Enflasyon, toplam talebin toplam arzdan fazla olması sonucunda ortaya çıkan bir durumdur (Parasız, 1991, s.

396). Çalışmamızda enflasyona yer vermemizin nedeni, ileride göreceğimiz enflasyon ve işsizlik arasında seçim yapıldığını öne süren modeller bulunmasıdır.

Enflasyonu açıklayan sosyolojik ve paracı olmak üzere iki temel yaklaşım bulunmaktadır (Paya, 1997, s. 379–382):

1.8.1.Sosyolojik Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre özellikle ücret artışları enflasyonun önemli bir nedeni olarak görülmektedir. Toplam maliyetler içinde önemli bir paya sahip olan ücretlerin verimlilikten daha fazla büyümeye başlamasıyla birlikte enflasyonist baskılar ortaya çıkmakta ve bu da para arzının reel değerini düşürmektedir. Para arzının gerilemesi ekonomide durgunluğa ve işsizliğe neden olmaktadır. İşsizliğin önlenmesi amacıyla para basılmakta ve bu da enflasyonun artmasına neden olmaktadır. Özetle bu yaklaşımda para miktarının daraltılması başlayan bir enflasyonu önleyememekte ve sadece işsizliğe neden olmaktadır. Ücretler, arz ve talepteki gelişmeden bağımsız olarak artmaktadır. Ücretlerdeki artış sonucunda fiyatlar artmakta ve fiyatların artmasıyla birlikte ekonomide bulunan reel para miktarı azalmaktadır. Oluşan finansman açığı sonucunda istihdam düşmekte ve işsizliği düşürmek isterken para miktarı arttırılmaktadır (Paya, 1997. s. 380).

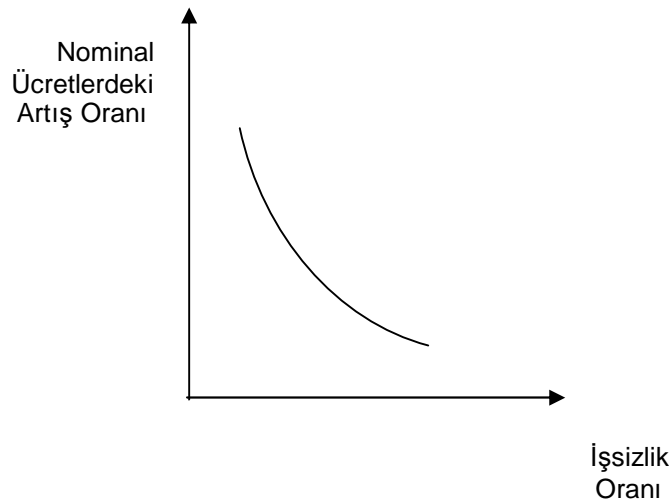
1.8.2. Paracı Yaklaşım

Ekonomiye sürülen para miktarı, mal ve emek piyasalarında talep baskısına neden olmakta ve bu da enflasyonla sonuçlanmaktadır. Emek piyasası parasalcı yaklaşımı savunanlara göre etkin bir piyasadır. Yani emek piyasasında oluşan bir dengesizlik piyasa tarafından seri bir biçimde telafi edilebilecek ve sonuçta doğal işsizlik düzeyi oluşacaktır. Sendikalar uzun dönemde emek arz ve talebi üzerinde etkin olamazlar ve denge ücret düzeyini belirleyemezler. Paracı görüşe göre emek piyasasında dengesizliğe yol açabilecek sosyal baskılar göğüslenerek optimal para politikası uygulandığı taktirde işsizliğin sürmesi olası değildir. (Paya, 1997, s. 381).

1.9. Phillips Eğrisi

Phillips eğrisi politik konjonktürel dalgalanmalar teorisi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu eğri ilk kez A. William Phillips tarafından gündeme getirilmiştir. Phillips, 1861–1913 döneminde İngiltere üzerine yaptığı çalışmada işsizlik oranı ile nominal ücret düzeyi değişimi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen Phillips Eğrisi'ne göre nominal ücret değişim düzeyi ile işsizlik arasında değiş tokuş (trade off) ilişkisi vardır. Yani eksik istihdam oranıyla ücret artışının oranı arasında doğrusal olmayan nispeten istikrarlı bir ilişki vardır (Parasız, 1991, s. 390).

Şekil 1.1. Orijinal Phillips Eğrisi

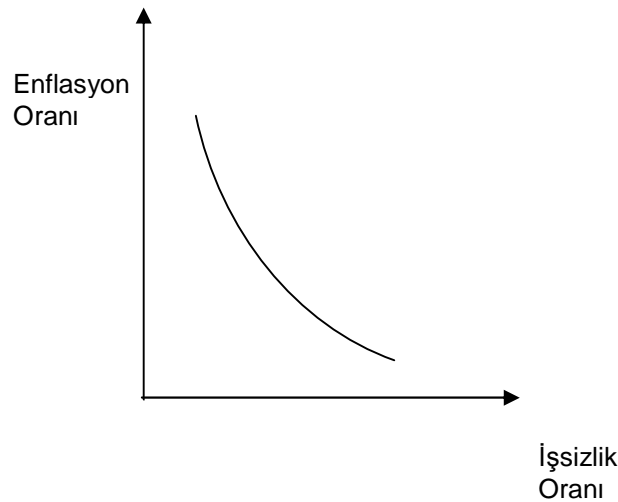

Kaynak: Paya, 1997, s. 259

Daha sonraki dönemlerde Robert Solow ile Paul Samuelson Phillips eğrisini yeniden yorumlamışlardır. Solow ve Samuelson, Phillips eğrisi analizini genelleştirerek enflasyon ve işsizlik arasındaki değiş tokuş ilişkisi olarak ortaya koymuştur. Böylece Sömürülebilir Phillips Eğrisi oluşturulmuştur. Sömürülebilir Phillips Eğrisi enflasyon ile işsizlik arasında istikrarlı negatif bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. İktidar olma gücünü elinde bulunduran politikacılar yeniden iktidara gelebilmek için ya işsizliği azaltıcı politikalar uygulayacaklar ya

da enflasyonu azaltıcı politikalar uygulamaya koyacaklardır. Politik iktidarlar sömürülebilir Phillips eğrisi varsayımı altında hem kısa dönemde hem de uzun dönemde enflasyon ve işsizlik arasında tercihte bulunacaklardır.

Şekil 1.2. Değiştirilmiş Phillips Eğrisi

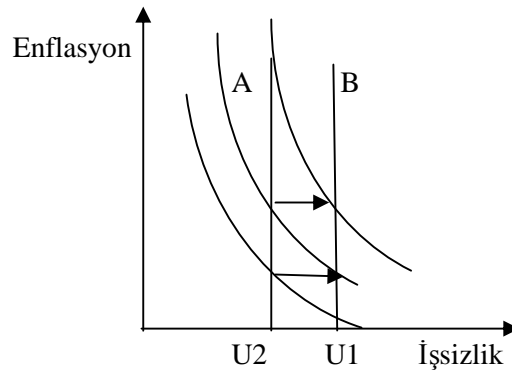

Kaynak: Paya, 1997, s. 259

1970'li yıllarda enflasyon ve işsizliğin bir arada olduğu stagflasyon sorunu ortaya çıkmıştır. Uygulanan Keynesyen politikalar bu soruna çözüm bulamamıştır. Bu nedenle Keynesyen politikalara karşı eleştiriler ortaya çıkmaya başlamıştır. Chicago Üniversitesi'nden Milton Friedman monetarizmin temelini ortaya koymuştur. Monetaristler analizlerinde klasik ekonomi teorisini temel almaktadırlar. Monetaristler, Phillips eğrisinin kısa dönemde geçerli olduğunu varsayımlardır. Geliştirilmiş Phillips Eğrisi dezenflasyon politikalarının kısa dönemde işsizlik ve resesyona yaratmış olsa bile uzun dönemde enflasyonist beklentileri doğal işsizlik düzeyinde dengelediğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımda enflasyonist beklentiler geriye dönük (backward looking) yani uyumcu beklentilerdir. Monetaristlere göre uzun vadede politikacılar düşük işsizlik ile yüksek enflasyon arasında seçim yapamayacaklardır. Monetaristler, toplam talebi genişleten politikaların uzun dönemde yalnızca enflasyona yol açtığını savunmaktadırlar. İşsizlik doğal düzeyinde kalmaya devam edecek, genişletici politikalarından etkilenmeyecektir.

Ekonomide bulunan işsizlikle genişletici para ve maliye politikalarıyla savaşıldığı varsayıldığında, uygulanan politikalar sonucu toplam talep artacaktır. Toplam talepteki artış, fiyatların artmasına neden olacaktır. Ve dolayısıyla reel ücretler azalacaktır. Bu da girişimcileri üretim miktarını genişletmeye yöneltecek ve böylece istihdam artacaktır. Fakat bir süre sonra işçiler fiyatlardaki artışın kendi reel ücretlerine de yansımalarını isteyeceklerdir. Reel ücretlerin tekrar artması işverenin istihdamı arttırmasını özendiren etmenlerin ortadan kalkmasına neden olacaktır. Fiyatlar ve reel ücretler artmışken istihdam azalacak ve işsizlik eski doğal düzeyine geri dönecektir (Parasız, 1991, s. 392).

Şekil 1.3.Düşey Phillips Eğrisi

Kaynak: Parasız, 1991, s.392

Bu durumda uzun dönemde Phillips eğrisi dikey bir doğru biçiminde olmaktadır. Uygulanan genişletici bir politika sonucu fiyatların artması işsizliği geçici olarak U1'den U2'ye geriletse bile bir süre sonra ücretlerin artan fiyat oranını yakalaması sonucu işsizlik eski düzeyine dönecektir. Yani yüksek enflasyon oranıyla düşük istihdam düzeyi arasında seçim yapmak ancak kısa bir süre için mümkündür. Kısa dönemde Phillips eğrisi negatif eğimli olsa bile uzun dönemde dikey bir Phillips eğrisi vardır ve işsizlik ve enflasyon arasında uzun dönemde seçim yapılamamaktadır. Eğer işsizliğin U1'den U2'ye düşürülmesi isteniyorsa enflasyonun giderek hızlandırılması gerekmektedir. Buna hızlandırıcı hipotezi adı verilmektedir. Ancak enflasyon giderek hızlanırsa işsizlik oranında gerileme olacak ve Phillips eğrisi böylece B'den A'ya kayacaktır.

1.10. Rasyonel Beklentiler Teorisi

Yeni Klasik Teori, devletin ekonomiye müdahale etmemesi gerektiğini savunmaktadır. Yeni Klasiklere göre ekonominin kendiliğinden dengeye gelmesini sağlayan otomatik mekanizmalar mevcuttur. Bu nedenle uygulanacak ekonomi politikaları ekonomide doğal dengenin bozulmasına neden olacaktır. Yani ekonomi politikalarının milli gelir ve işsizlik üzerinde etkisi yoktur. Sadece fiyatlar genel düzeyinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.

Rasyonel Beklentiler Teorisi, Yeni Klasik Teori çerçevesinde gelişmiştir. Bu görüşe göre (Parasız, 1991, s. 432);

- İnsanlar tüm uygun enformasyonu kullanır ve aynı hatayı sistematik olarak tekrarlamazlar. Halk, ekonomik kararlarını en uygun enformasyon temeline dayandırmaktadır. Halk, hükümetle birlikte aynı enformasyonu elde edebilmektedir.
- Fiyatlar ve ücretler esnekler. Yani fiyat ve ücretler arz ve talebi dengelemek için hızla ayarlanmaktadır.

Rasyonel beklentiler teorisi ilk kez 1960'lı yıllarda John Muth'un yazdığı bir makale ile gündeme gelmiştir. Muth'a göre, iktisadi aktörlerin beklentileri (yani tahminleri) bilimsel modeller kullanılarak elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Bilgi, kıt olduğundan kıymetlidir. Kıt olan ve değer taşıyan her türlü mal ve hizmetin etkin bir biçimde değerlendirilmesini sağlayan ekonomik sistem, kıt olan ve değer taşıyan bilgilerin de israf edilmemesini sağlamaktadır. Karar vericiler, ekonomik gelişmelerin değerlendirilmesini sağlayan bilgileri israf etmemekte, gerekli bilgileri titiz bir biçimde toplamakta ve daha sonra bu bilgileri, gelişmeleri tutarlı bir biçimde açıklayan modelde işleyerek beklentilerini oluşturmaktadırlar (Paya, 1997, s. 312).

Sonrasında 1970'li yıllarda Robert Lucas ve Thomas Sargent tarafından Phillips eğrisinin yeni yorumu yapılmıştır. Bu döneme kadar rasyonel beklentiler kuramı ilgi görmemiştir (Başoğlu, Ölmezoğulları ve Parasız, 2004, s. 79–80).

Rasyonel Beklentiler Teorisi'ni savunanlar, uyumcu beklentileri eleştirmişlerdir. Rasyonel Beklentiler Teorisi'ne göre beklentiler uyumcu (geriye dönük) değil, rasyonel, yani ileriye dönük (forward looking) bir yapıya sahiptir. Bu nedenle Phillips eğrisi dikey veya dikeye yakın bir konumda belirlenmektedir. Uygulanacak herhangi bir popülist politika ne kısa dönemde ne de uzun dönemde reel bir etki meydana getirmeyecektir. Bu duruma “politika etkisizliği” adı verilmektedir. Rasyonel Beklentiler Teorisi'ne göre, politik iktidarların uygulayacağı politikaların ekonomiyi nasıl etkileyeceği beklentilerin nasıl etkilendiğine bağlıdır. Bu durumda popülist kaygı ile uygulanan genişletici politikalar enflasyonist beklentileri değiştirecek Phillips eğrisinin kaymasına neden olacaktır. Sonuç olarak sadece enflasyon yükselecek ama işsizlik düşmeyecektir. Popülist politikaların tek sonucu önlenemez kronik enflasyonlar olacaktır (Yay, 2001, s. 68).

Politika etkisizliğinin para ve maliye politikalarının etkisizliği olarak iki biçimde açıklanması mümkündür (Parasız, 1991, s. 433–434):

- Para politikasının etkisizliği: Reel üretim ve istihdamı arttırmayı amaçlayan bir para politikasını ele aldığımızda para miktarının artırılması, halkın böyle bir politikanın sonuçlarını öngörerek davranması sonucu etkisiz bir politika haline gelmektedir. Halk, böyle bir genişletici politikaya enflasyonun eşlik edeceğini öngörebilmekte ve bunun sonucu olarak kendini korumak istemektedir. Çalışanlar ücretlerin artmasını istemekte, firmalar fiyatlarını arttırmakta, ödünç verenler ise faiz oranlarını yükseltmektedirler. Bu davranışların tamamı, çalışanların, firmaların ve ödünç verenlerin reel geliri üzerinde enflasyonun beklenen olumsuz etkisinin önlenmesine yöneliktir. Böylece uygulanan para politikası sonucunda toplam harcamalardaki artış daha yüksek fiyat ve ücretlerle sonuçlanacaktır. Reel üretim ve istihdamın artmamasıyla birlikte, enflasyon oluşmuş olacaktır (Parasız, 1991, s. 433).
- Maliye politikasının etkisizliği: Ekonominin resesyona doğru kayması durumunda hükümet yatırımları teşvik amacıyla vergi indirim politikası uygulayabilir. Fakat girişimciler vergi indirim beklentisiyle yatırımlarını erteleyeceklerdir. Dolayısıyla, resesyona meydana geldiği zaman girişimcilerin vergi indirim beklentisiyle yatırımlarını ertelemeleri ekonomik resesyona şiddetlendirecektir. Bunun sonucunda gereksiz yere çok daha kapsamlı vergi indirim politikaları uygulanması gerekecektir. Yatırımların değişkenliği artacak ve bu ekonomik gerileme ve canlanmanın daha şiddetli hale gelmesine neden olacaktır. Yani

uygulanan Keynesgil politikalar ekonomik dalgalanmaları hafifleteceğine şiddetlendirecektir.

2. KONJONKTÜREL DALGALANMALAR

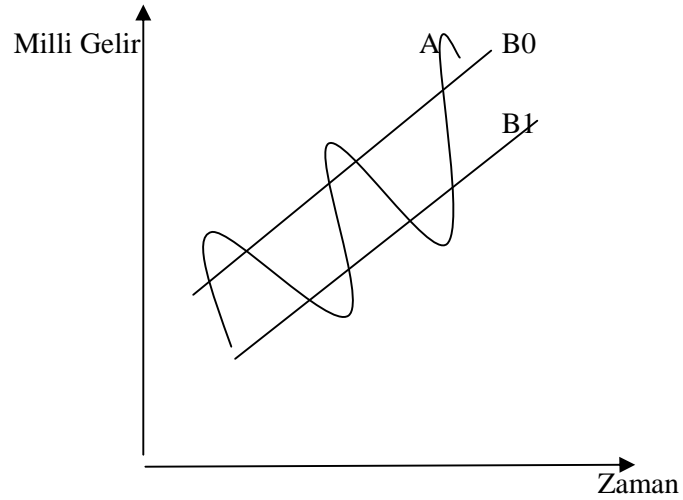
2.1. Konjunktür Teorileri

Modern literatürde konjunktür olgusunun farklı tanımlamaları bulunmaktadır. Bazen ekonomik faaliyetlerin düzeyinde (istihdam, fiyatlar, milli gelir) istikrarsızlıklar meydana gelebilmektedir. Ekonomik hayatın doğal işleyişi inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Ekonomik hayatta meydana gelen işsizlik, enflasyon, artan dış borçlar ve kıtlık gibi makroekonomik problemler kısa veya uzun bir zaman sonra yerlerini, tam istihdama, ödemeler dengesine ve fiyat istikrarı gibi olumlu gelişmelere bırakabilir. Ekonomik hayatta meydana gelen bu tür dalgalanmalara “Konjunktürel dalgalanma” adı verilmektedir. (Savaş, 2005, s. 157–158). Milli ekonomilerde özellikle ekonomik daralmaların yaşandığı dönemler büyük refah kayıplarına neden olduğu için Konjunktürel dalgalanma kavramının özenle incelenmesi ve bunun nedenlerinin titizlikle ortaya konulması gerekmektedir (Saltoğlu, 1998, s. 183).

Konjunktürel dalgalanma; ekonomik faaliyetlerin düzeyinde, düzenli biçimde meydana gelen, genişlemeyi bir daralmanın izlediği ve daha sonra daralmayı genişlemenin izlediği bir istikrarsızlık olarak tanımlanabilir. Konjunktür dalgalanmaları iki ana safhaya ayrılmaktadır. Bunlar, genişleme safhası ve daralma (resesyon) safhasıdır. Daralma safhasının genişleme safhasına kıyasla daha kısa veya daha uzun olduğu durumlar söz konusu olabilir. (Parasız, 1999, s. 344).

Aşağıdaki grafik konjunktür olgusunun B0’la ifade edilen ekonominin uzun dönem büyüme trendinin bir şokla birlikte sağa veya sola kayması biçiminde açıklanmasına yardımcı olmaktadır. Örneğin, 1970’ lerde yaşanan petrol şoku, bir çok ülkede uzun vadeli büyüme trendini değiştirmiştir. Bu durum, B1 eğrisi ile gösterilmektedir (Paya, 1997, s. 413).

Şekil 2.1.Konjonktür Teorileri

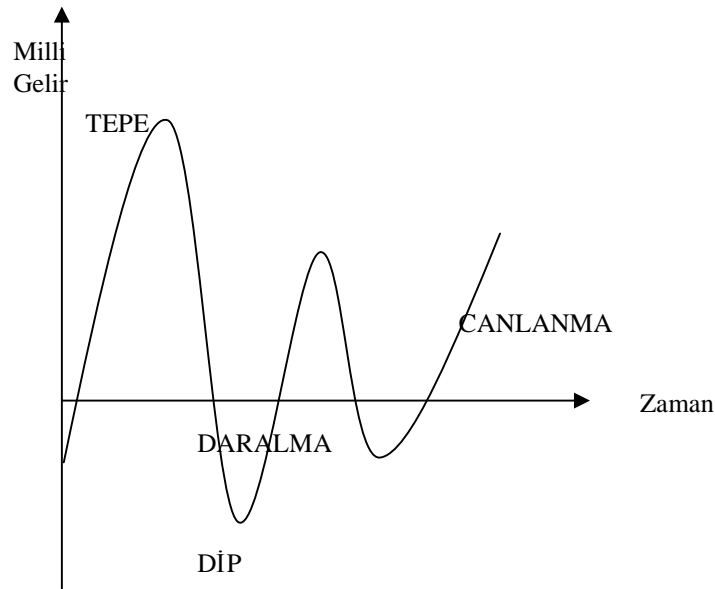

Ekonomik faaliyet hacminin birbirini izleyen en düşük iki noktası arası, bir konjonktür devresini göstermektedir.

Konjonktür dalgalanmaları, genişleme (canlanma) ve daralma olmak üzere iki safhaya, dip ve tepe olmak üzere iki uç noktaya sahiptirler. Genişleme reel GSYİH'nın artması periyodudur. Daralma ise en azından iki başarılı çeyrek için reel GSYİH'nın azalma (büyüme oranı negatif olur) periyodu olarak verilebilir. Bir genişleme sona erdiğinde ve resesyon başladığında, dönemeç noktası “tepe noktası” olarak; bir resesyon sona erdiğinde ve bir iyileşme başladığında dönemeç noktası “dip noktası” olarak tanımlanır (Parkin, 2005, 462).

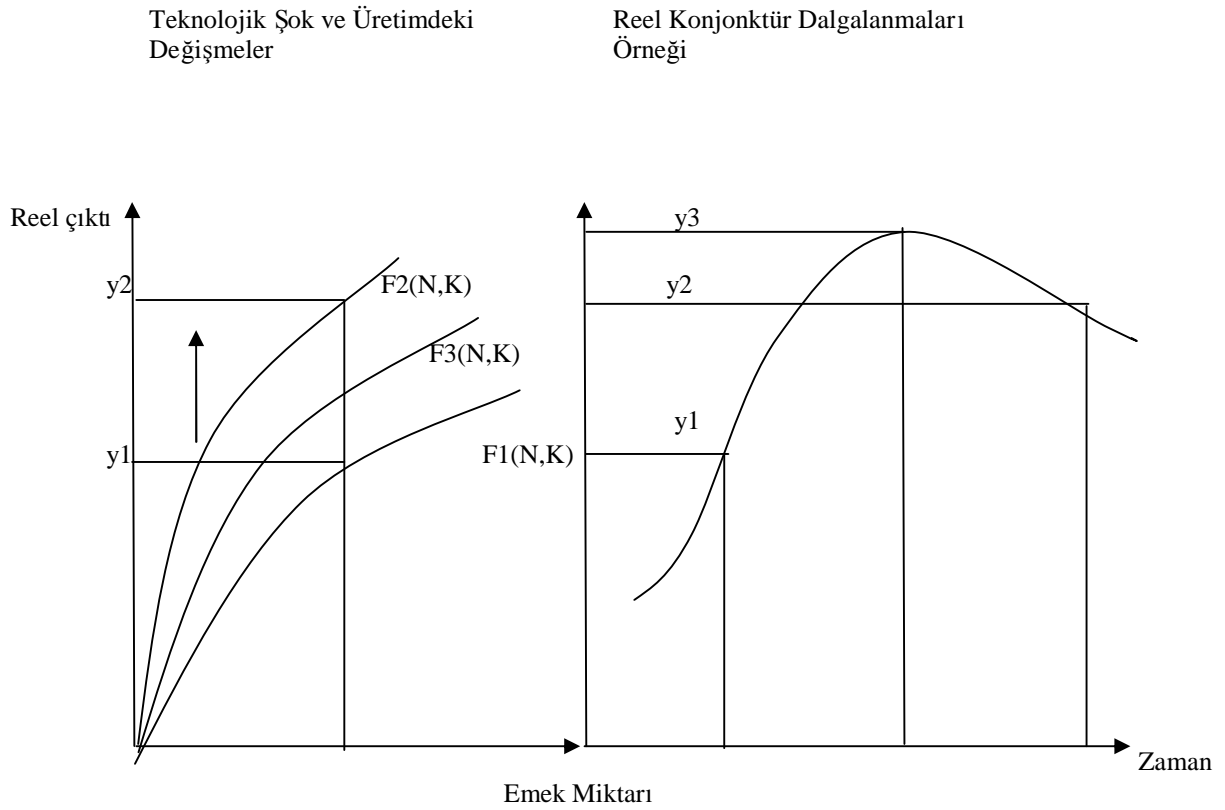
Aşağıdaki şekille daha genel bir biçimde açıklayacak olursak; görüldüğü üzere, dip noktasını takiben canlanma safhası başlamaktadır. Grafikteki yukarı yönlü hareketler canlanmayı göstermektedir. Canlanmayla birlikte gelişme ve refah artışı ortaya çıkmaktadır. Canlanma, tepe noktasıyla son bulmaktadır. Bunun hemen ardından daralma kendini göstermektedir. Daralmayla birlikte resesyon kendini göstermektedir. Buradan tekrar dip noktasına gelmekte ve canlanma safhası tekrar başlamaktadır. Görüldüğü üzere, ekonomik yaşamda canlanma ve daralma dönemleri belli bir düzen içinde devamlı birbirlerini izlemektedirler.

Şekil 2.2. Dalgalandaki Evreler

Aşağıdaki şekille reel konjktür teorisini bir örnekle açıklayalım. Reel konjktür teorilerine göre ekonomideki dalgalanmaların temel nedeni teknoloji şoklarıdır. Teknolojideki gelişmeyle birlikte bilgisayar üreten firmaların üretim kapasitesini arttırmakta, bu da tüm ekonomi göz önüne alındığında emeğin marjinal produktivitesinde bir artış olmaktadır. Bu durum biçimde görüldüğü gibi toplam üretim fonksiyonunun eğiminde bir artışa neden olmuştur. Böylece herhangi bir reel çıktı (K) y_1 'den y_2 'ye yükselmektedir. Bazen de teknolojik gelişme memnuniyetsiz karşılanabilir. Bu durumda toplam üretimde düşüş, yani üretim fonksiyonunun aşağıya doğru kayması söz konusu olabilir. Böylece reel çıktı y_2 'den daha düşük olan y_1 'e gerileyecektir. Yani teknolojik şoklar, reel GSYİH'da konjktürel dalgalanmalarla sonuçlanacaktır.

Şekil 2.3. Reel Konjonktür Teorisi

Kaynak: Parasız, 1991, s. 435

2.2. Politik Konjonktür Dalganmaları

Politik konjonktür dalganmaları politik nedenli ekonomik dalganmaları ifade etmektedir. Politik konjonktür dalganmaları seçim dönemlerinde hükümetlerin uyguladıkları politikalar nedeniyle ekonomide meydana gelen inişli çıkışlı değişimleri dile getirmektedir. Politik nedenlerin ortaya çıkardığı bunalım ve refah dönemlerinde, sistematik ya da sistematik olmayan inişlerin ve çıkışların yapısı kesinlik taşımamaktadır. Bu nedenle politik konjonktür dalganmaları her seçim döneminde aynı makroekonomik değişkenler üzerinde aynı düzeyde ortaya çıkmayacaktır (Onur, 2004, s. 4–5). Ekonomik faaliyetlerin arkasında yatan politik nedenlerin en önemlisi yeniden iktidara gelmeyi hedefleyen hükümetlerin ekonomik icraatlarıdır. Bu durum literatürde Politik konjonktür dalganmaları olarak adlandırılmaktadır (Savaş, 2005, s. 158.).

Bir başka ifadeyle politik konjonktür dalgalanmaları, iktidardaki politikacıların politik ve ekonomik istisnalar elde etmek amacıyla hile ile seçim döneminde ekonomiye aktardığı fonlar ve genişletici politikaların ekonomi üzerinde meydana getirdiği dalgalanmalar olarak tanımlanmıştır(Onur, 2004, s. 35).

2.2.1.Politik Konjonktür Dalgalanmaları Modellerinin Temel Varsayımları

Politik Konjonktür Dalgalanmaları modellerinin temel varsayımları, şunlardır (Kökocak ve Erdoğan, 2005, s. 51):

- Politikacılar ve seçmenler karşılıklı etkileşim içindedirler. Politik konjonktür dalgalanmaları modellerinin davranışsal etkileşimi üç ana bölümde incelenebilir. Birincisi, makroekonomik politikaların seçmen davranışlarına göre şekillenmesidir. İkincisi ise seçmenlerin politik karar alma sürecinde oylarını genel ekonomik koşullara göre kullanacaklarını varsaymaktadır. Üçüncüsü, makroekonomik göstergelerin politikacıların yapacağı politik müdahalelere duyarlılık göstermesidir.
- Politik, ekonomik güçler ile hükümetler arasındaki etkileşim içseldir. Ekonomi ve politika arasındaki ilişkiyi belirleyen en temel unsur hükümetlerdir. Kurumsal kısıtlar içinde politikacıların davranışlarını politik konjonktür dalgaları sınırlamaktadır.

Hükümetlerin oy maksimizasyonu amaçları doğrultusunda kamu harcamalarını artırmaları sonucunda işsizliğin azalacağı düşünülmüştür. Bu nedenle reel sektördeki girişimcilerin işgücü piyasasındaki denetimlerini kaybettiklerini ve ücretlerin artışı sonucunda meydana gelen işsizlik, verimlilik düşüşü, grevler ve kâr paylarında meydana gelen düşüş ekonominin depresyona sürüklenmesine neden olacaktır. Bu depresyonun süreklilik kazanması politik konjonktür dalgalanmalarının oluştuğu anlamına gelmektedir (Varım, 1997, s. 6).

2.2.2. Politik Konjonktür Dalgalanmaları İle İlgili Başlıca Çalışmalar

Politik konjonktür dalgalanmaları teorisine göre politikacıların amacı yeniden seçilmek veya en yüksek miktarda oy kazanmaktır. Bu nedenle politik iktidarlar seçimler öncesinde seçmenlerin taleplerine yönelik politikalar uygulayacaklardır.

Talep yönlü iktisadın teorik temelleri J. M. Keynes tarafından 1936 yılında yayınlanan “İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi” adlı çalışmada atılmıştır. Kısaca “Genel Teori”, ekonomiyi tam istihdam düzeyinde dengede tutacak, isteğe bağlı devlet politikaları kullanılması yönünde bir görüş sağlayabilmiştir. Keynes’e göre Klasik iktisat teorisinde savunulduğu gibi ekonomi her zaman tam istihdam denge düzeyinde bulunmaz. “Görünmez el” in ekonomiyi “kendiliğinden” ve “daima” tam istihdam denge düzeyinde koruması mümkün değildir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ait dönemde Keynesyen politikanın ekonomiye getirdiği çözümler kabul görmeye devam etmiştir.

Politik Konjonktür Hareketleri ile ilgili yaklaşımlar 1940’lı yıllarda Kalecki ve Akerman’a kadar dayanmaktadır. Daha sonra Nordhaus, 1975’de Fray ve Schneider, 1977’de MacRea, 1978’de Tufte’nin konu ile ilgili çalışmaları olmuştur.

Şekil 2.4. Politik Dalgalanma Modelleri

	<u>Fırsatçı Dalgalanmalar</u>	<u>Partizan Dalgalanmalar</u>
<u>Phillips Eğrisine dayanan modeller</u>		
	Nordhaus (1975)	Hibbs (1977)
	Lindbeck (1976)	
<u>Rasyonel Beklentiler Teorisine dayanan modeller</u>		
	Cukierman –Meltzer (1986)	Alesina (1987)
	Rogoff ve Sibert (1988)	
	Rogoff (1990)	
	Persson ve Tabellini (1990)	

Kaynak : Alberto Alesina, Nouriel Roubini ve Gerald D.Cohen, Political Cycle And The Macroeconomy, USA: The Mit Press, 2nd. Edition, 1999,s.2.

2.2.2.1. Michael Kalecki

Ekonomide politika kökenli konjonktür dalgalanmalarının var olduğu düşüncesi Michael Kalecki’ye kadar götürülebilir. Hatta Kalecki’nin çalışmasından bile önce Karl Marx “konjonktürel dalgalanma” kavramını ortaya koymuştur. Marx’a göre sermaye ve emeğin

milli gelirden pay alma sürecinde meydana gelen çatışma durumu, durgunluk ya da refah dönemlerinin yaşandığı konjonktür dalgalanmalarına neden olmaktadır.

Kalecki çalışmalarında politik konjonktür dalgalanmalarını, Marxist Teori'ye göre güç değişimi olarak ortaya koymuştur (Erdogan, 2004, s. 53).

2.2.2.2. J. Akerman

J. Akerman, 1947 yılında yayımlanan çalışmasında politik ekonomik dalgalanmalardan bahsetmiştir. Akerman'a göre, bu tür bir politik dalgalanma, ekonominin etki alanından kaynaklanmaktadır. Politik olaylar, hükümetin mali ve ekonomik koşulları stabilize etmeye çalıştığı ekonomik düzene bağlıdır (Akerman, 1947, s. 107). Akerman'a göre, fiyatların dalgalı hareketleri, üretimdeki, yapıdaki ve zamandaki değişime bağlı olan iyimserliğin ve kötümserliğin birbirini izlemesi normal olup nüfus, zaman, üretim, rant ve faiz oranı gibi değişkenlerin neden olduğu dalgalanmalar hükümetlerin yetersiz görünmesine neden olmaktadır (Akerman, 1947, s. 117).

2.2.2.3. Anthony Downs

1957 yılında Anthony Downs "Demokrasinin Ekonomik Teorisi" (An Economic Theory of Democracy) adlı çalışmasında, politikacıların seçmenlerin taleplerine yanıt vermek yoluyla ve kendi bencillikleri tarafından motive edilerek oylar için yarıştıklarına değinmiştir. Rasyonel politik aktörlerin oy maksimizasyonu amacıyla hareket ettiklerini varsaymıştır. (Downs, 1957, s. 135–150).

2.2.2.4. B. S. Frey ve L. J. Lau

B. S. Frey ve L. J. Lau, 1968 yılında yaptıkları çalışmalarında hükümet davranışlarını matematiksel olarak modellemişlerdir. Frey ve Lau'ya göre, hükümet davranışının teorisi, birçok amaç için faydalı ve zorunludur. Politik sistemin ekonomik faaliyette nasıl dalgalanmalar meydana getirdiğini kabaca göstermişlerdir. Burada geliştirilen hükümet

davranışı modeli, ekonomik faaliyette bu biçimdeki politik nedenli dalgalanmaların açıklanmasına elverişli bir modeldir. (Frey, Lau, 1968, s. 377).

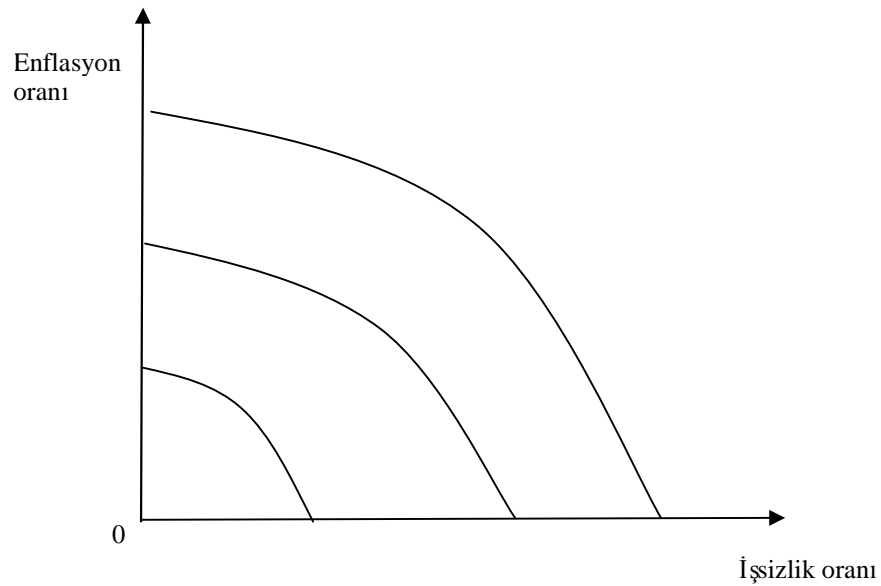
Frey ve Lau'ya göre, bir hükümet iki farklı nedenle popüler olabilmektedir (Frey, Lau, 1968, s. 378):

- Ülkeye yeterli düzeyde alt yapı sağlandığı takdirde, genel ekonomik koşullar hükümet için uygun olabilmektedir. Hükümet aynı zamanda, bütün hedeflerde daha uygun pozisyonda olabileceği için, seçmenler hükümetten memnun kalmaktadır.
- Hükümetin ideolojik tercihleri ile seçmenlerin kabul fonksiyonu arasında küçük bir farklılık bulunmaktadır. Bu durumda, ideolojik tartışmaların ve kabul fonksiyonlarının ağırlıkları benzerdir. Hükümet bundan sonra uygun maksimizasyon stratejisi izleyebilmektedir.

2.2.2.5. William D. Nordhaus

1975 yılında Nordhaus, “The Political Business Cycle” isimli bir çalışma yaparak konu hakkındaki ilk kapsamlı çalışmayı ortaya koymuştur. Nordhaus öncelikle hükümetlerin işsizlik ve enflasyon arasında bir tercih yapmak zorunda olduklarını gözlemlemiştir. Seçmenlerin işsizlik oranlarıyla daha fazla ilgilendiğini varsaymaktadır. Oy verme geçmişe dönüktür ve seçmenler oylarını aday partilerin geçmişteki performanslarına bakarak verirler. İşsizlik ve enflasyon arasında yapılan seçimi Nordhaus, aşağıdaki grafikte ortaya koymuştur. Grafikteki değişkenler, işsizlik oranları ve enflasyon oranlarıdır. Grafik, enflasyon ve işsizlik arasındaki değiş-tokuşu göstermektedir.

Şekil 2.5. İşsizlik ve Enflasyon Arasındaki Değiş-Tokuş

Kaynak: W. D., Nordhaus, 1975, "The Political Business Cycle" s. 176

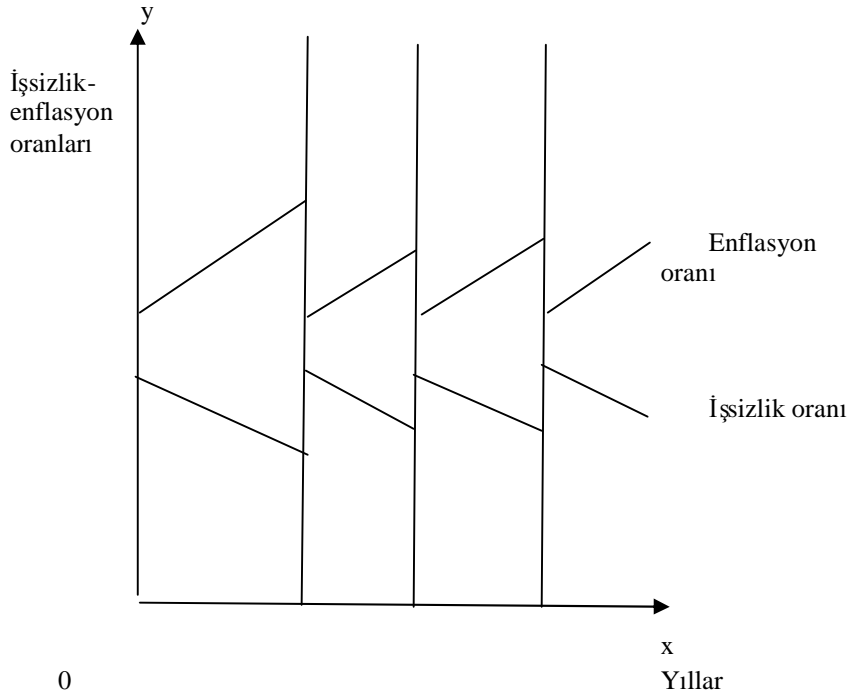
W. D. Nordhaus'un 1975 yılında ortaya atmış olduğu model, siyasi liderin dönemiyle aynı uzunlukta işsizlik enflasyon dalgalanması meydana getireceğinden bahsetmektedir.

W. D. Nordhaus, bu modelin iki önemli özelliğine dikkat çekmektedir. Buna göre (Nordhaus, 1975, s. 182):

- Bir seçmenin geçmişe dair zayıflayan hafızası hesaba katılmaktadır.
- Ekonomik kararlar, geleceğe sonsuzlukta azalan bir etki bırakırken; siyasi kararlar, etkisiz kaldıkları gelecek seçim dönemine kadar azalan bir etki bırakmaktadırlar.

Nordhaus, rasyonel politik otoritenin, seçim yaklaştıkça işsizliği, seçimlerden sonraysa enflasyonu düşürmeye yönelik politikalar uyguladıklarını ortaya koymaktadır. Bu optimal partizan dalgalanmalarsa politik konjonktür dalgalanmalarına neden olmaktadır. (Nordhaus, 1975, s.185). Aşağıdaki şekil, politik konjonktür dalgalanmasını göstermektedir.

Şekil 2.6. Politik Konjonktür Dalgaları

Kaynak: William D., Nordhaus, 1975 "The Political Business Cycle" s.185

Nordhaus modelinin varsayımları şunlardır: (Nordhaus, 1975, s. 188):

- Phillips Eğrisi mevcuttur; "Değiş tokuş (Trade-off)", kısa dönemden çok uzun dönemde önem arz edecektir.
- Bireyler düşük işsizlik ve düşük enflasyonu tercih etmektedirler. Bireylerin tercihleri rasyoneldir.
- İşsizlik değişken bir seçimdir; bir politik otorite birimi bulunmaktadır.
- Partiler: Partiler yalnızca seçilmekle ilgilenmektedirler ve seçmen tercihlerini çok iyi bir biçimde bilmektedirler.

- Oy verme:

Oy verme geçmişe dönüktür.

Seçmenler, partilerle ekonomik nedenler dışında bağ kurmazlar.

Seçmenler uyarılmalı beklentilere sahiptir.

- Zamanı dışsal olarak belirlenen düzenli seçimler vardır.

Nordhaus modelinde bazı tahminlerde bulunmaktadır. Buna göre (Nordhaus, 1975, s. 185):

- Tercih edilen politika, optimalden daha düşük bir işsizliğe ve daha yüksek bir enflasyona neden olacaktır.
- Optimal partizan politika, işsizlik ve ilk yıllarda deflasyon ile seçim yaklaştıkça enflasyon yükselmesinin izlediği bir politik konjonktür dalgalanmasına yol açacaktır.

Sonuç olarak, W. D. Nordhaus'un 1975 yılında ortaya atmış olduğu model, siyasi liderin dönemiyle aynı uzunlukta işsizlik–enflasyon dalgalanması meydana getireceğini ve politik otoritenin seçim arifesinde olup biteni göremeyen “miyop ” seçmenleri, iktidar için oy vermesi yönünde kandırmayı umarak canlanma yaratacağını öngörmektedir.

2.2.2.6.Douglas A. Hibbs

Politik konjonktür dalgalanmaları konusunda Nordhaus'dan sonra yapılan bir diğer önemli çalışma ise Hibbs tarafından ortaya konulmuştur. Partizan Politik Konjonktür Dalgalanması ilk olarak Hibbs tarafından 1977'teki “Politik Partiler ve Makroekonomik Politika” adlı makalesinde ortaya atılmıştır. Hibbs, grupların farklı ideal enflasyon–işsizlik kombinasyonları olduğuna işaret etmiştir.

Hibbs çalışmasında, makroekonomik politikalarda ve kapitalist demokrasilerde sol ve sağ kanat hükümetleriyle birleştirilmiş makroekonomik sonuçlardaki savaş sonrasına ait seyri incelemiştir. Hibbs'in çalışması karşılaştırmalı olarak yüksek işsizlik - düşük enflasyon biçimi, üst gelir ve meslek gruplarının çıkarları ve tercihleri ile uyumlu iken alt gelir ve meslek gruplarının objektif ekonomik çıkarları kadar subjektif tercihlerinin, nispeten düşük işsizlik–yüksek enflasyon biçimi tarafından en iyi biçimde sunulduğunu ortaya atmaktadır. 12 Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkesinin (B. Almanya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İsveç, İtalya, Norveç, A. B. D. ve Kanada) hükümetlerinin politik yönlendirmeleri sonucu oluşan işsizlik ve enflasyon verileri ile yapılmış olan çalışma, düzenli olarak solun iktidar olduğu ülkelerde, düşük işsizlik–yüksek enflasyon biçiminin oluştuğu ve

merkezi ile sağ partiler tarafından hâkimiyet altına alınan politik sistemlerde ise yüksek işsizlik–düşük enflasyon biçiminin oluştuğu analiz edilmiştir (Hibbs, 1977, s. 1467). Enflasyon yükseldikçe ve işsizlik düştükçe, bir grup olarak ücretlilerin ekonomik pozisyonunun hem göreceli hem de mutlak anlamda maddi olarak güçlendiğine işaret etmiştir (Hibbs, 1977, s. 1469).

Şekil 2.7. Değişik ekonomik hedeflere ilişkin ileri endüstri toplumlarında siyasi partilerin tercihleri

<u>Hedeflerin Önemi</u>	<u>Sosyalist-İşçi Partisi</u>	<u>Merkez</u>	<u>Muhafazakarlar</u>
En fazla önemli	Tam İstihdam	Fiyat İstikrarı	Fiyat İstikrarı
	Gelir Dağılımı Eşitliği	Ekonomik Genişleme	Ödemeler Dengesi Eşitliği
	Ekonomik Genişleme	Tam İstihdam	Ekonomik Genişleme
	Fiyat İstikrarı	Gelir Dağılımı Eşitliği	Tam İstihdam
En Az Önemli	Ödemeler Dengesi Eşitliği	Ödemeler Dengesi Eşitliği	Gelir Dağılımı Eşitliği

Kaynak: Tablo 3. 1. Douglas A. Hibbs, “Political Parties and Macroeconomic Policy”, The American Political Science Review, Vol. 71, No. 4, December 1977, s. 1471.

Hibbs bu tablo ile “hükümetler, temelde objektif ekonomik çıkarlarla ve sınıf tanımlı çekirdek siyasi seçim bölgelerinin sübjektif tercihleriyle uyumlu makroekonomik politikalar izler” demiştir. Ayrıca, sol eğilimli partilerin hâkim olduğu ülkelerde enflasyon oranlarının daha yüksek ve işsizlik oranlarının düşük olmaya meyilli olduğunu; sağ eğilimli ülkelereyse tam tersi olduğuna işaret etmektedir. Sağ adaylar zenginlerin çıkarlarını temsil ederken; sol adayların yoksulların çıkarlarını temsil ettiğini ima etmektedir (Hibbs, 1977, s. 1487). Yani Hibbs’in Hipotezine göre, “Solcu liderlerin yönetiminde işsizlik düşerken enflasyon yükselir. Sağ yönetimlerde ise tam tersi söz konusudur.” Savaş sonrası dönemde Amerika ve İngiltere ülkeleri üzerine uyguladığı zaman serileri analizi, Hibbs’in hipotezini doğrulamıştır.

2.2.2.7. Alesina ve N. Roubini

Alesina ve N. Roubini ise 1992 yılında yayımlanan çalışmalarında, enflasyondaki sürekli partizan farklar lehine kanıtlar elde etmişlerdir, ancak üretim büyümesi ve işsizliğin gerçek değişkenleri lehine kanıt bulamamışlardır (Alesina, Roubini, 1992, s. 675).

Ekonomistler, yıllardır piyasa ekonomilerinin açık enflasyon eğiliminin kaynaklarına ilişkin teoriler ortaya koymuşlardır. 1960'larda Phillips eğrisi, enflasyon ve üretim (çıkıtı) arasındaki değiş-tokuşla, açıklamanın bir kısmını sağlamıştır. Bu sayede hükümetler, enflasyonu nahoş bulsalar da, üretimi arttırmak için pozitif oranlı bir enflasyonu makul bir biçimde tercih edebilmektedirler.

2.2.3. Politik Konjonktür Dalgalanmaları İle İlgili Başlıca Sınıflandırmalar

Yukarıda açıklamış olduğumuz çalışmalar farklı tarihlerde farklı kişiler tarafından sınıflandırılmıştır. Literatürde en çok karşımıza çıkan sınıflandırmalar Nordhaus'un 1989 yılında yaptığı çalışmada ele aldığı sınıflandırma ve Alberto Alesina, Nouriel Roubini ve Gerald D. Cohen tarafından 1997 yılında yapılan çalışmadaki sınıflandırmalardır. Yakın dönemde ise Paldam'ın yaptığı sınıflandırma, çalışmamızda modelleri açıklarken kullanacağımız sınıflandırmadır.

2.2.3.1. Nordhaus'un Sınıflandırması

Nordhaus'a göre Politik Konjonktür Dalgalanmaları Teorisi'nde 5 temel soru sorulmaktadır (Nordhaus, 1989, s. 2):

- Oy verenler: Oy verenlerin oylarını neler yönlendirmektedir? Oylar ekonomideki sonuçlardan etkilenirler mi? Oy verenler rasyonel bilgiye sahipler mi yoksa sınırlı bilgileri mi var? Oylarını verirlerken geçmişe mi geleceğe mi bakarlar? Oy verenler, hem ekonomideki politikalar hakkında, hem de partiler hakkında beklentilere sahiptirler. Eğer tam bilgiye sahip ve partileri gelecekteki performans

beklentilerine göre değerlendireyorsa rasyoneldirler. Tam bilgiye sahip değillerse ve geçmiş performanslarına bakarak oylarına karar verirlerse irrasyoneldirler.

- Partiler: Partileri ve parti liderlerini neler motive eder? Oylarını maksimize etmek için fırsatçı mı davranırlar, yoksa ekonomik ve sosyal açıdan ideolojik mi davranırlar?
- Ekonomik Yapı: Ekonominin yapısı nasıldır? Partiler ekonomideki çıktı düzeyini etkileyebilirler mi yoksa politikaları etkili değil midir? Politika araçları nelerdir ve bu araçları kim kontrol eder?
- Şoklar: Politika ve ekonomideki şoklar nelerdir? Bu şoklar içsel midir dışsal mıdır?
- Yeterlilik: Partiler kendi kurallarını etkili biçimde koyabiliyorlar mı? Oy verenlere göre mi yoksa kendi ideolojilerine göre mi davranıyorlar? Politik yeterlilik politik partilerin yeniden iktidara gelebilmesi için ideolojik kaynaklar yerine yeterlilik değişkeninin kullanıldığını varsayılmaktadır. Yeterlilik, politik partilerin ekonomik etkinliği sağlamadaki gücüdür.

Nordhaus bu beş temel soru doğrultusunda beş model geliştirmiştir:

2.2.3.1.1. Fırsatçı Politik Dalgalanmalar Modeli

İlk model fırsatçı politik dalgalanmalardır. Politik olan partiler fırsatçı, seçmenler irrasyoneldir. Seçmenler politik iktidarların performanslarını değerlendirirken geçmişe bakmaktadırlar. Bu sebeple iktidarların gelecek dönem ortaya koyacakları performansları tahmin edememektedirler. Politik iktidarların amacı gelecek seçimlerde oylarını maksimize etmektir. Bu modele göre politik iktidarlar enflasyon ve işsizlik makroekonomik ekonomik değişkenleri arasında seçim yapmakta ve özellikle seçimleri kazanmak adına düşük işsizliği, yüksek enflasyona değişmektedirler. Politik iktidarlar seçimin hemen sonrasında anti enflasyonist politikalar uygulamaya koyacak, seçim öncesinde uygulanan popülist politikalar nedeniyle yükselen enflasyonu düşürmeye çalışacaklardır. Seçmenler geçmişe dönük oylama yaptıkları için politik iktidarların uyguladıkları politikalar kısa vadede hareket etmekte ve yüksek enflasyon düzeyinde dengeye gelmektedir (Nordhaus, 1989, s. 3–4).

2.2.3.1.2. İdeolojik Politik Dalganmalar Modeli

İkinci model ise ideolojik politik dalgalanmalar modelidir. Partiler ideolojik ve seçmenler irrasyoneldir. Bu model Douglas Hibbs tarafından da ortaya konulmuştur. Hibbs' e göre politik partiler ideolojik olarak sağ ve sol kanat olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar. Sağ ideolojik görüşe sahip olan politik partiler düşük enflasyonu yüksek işsizliğe tercih ederken, sol ideolojik görüşe sahip olan politik partiler ise düşük işsizliği yüksek enflasyona tercih etmektedir. Seçmenler tercihleri doğrultusunda oylamalarını yapacaklardır. Bu nedenle politik partilerin uygulayacakları politikalar ideolojik tercihleri doğrultusunda değişecektir (Nordhaus, 1989, s. 4).

2.2.3.1.3. İleri Derecede Rasyonel Seçmen Varsayımı

Üçüncü model, ileri derecede rasyonel seçmen varsayımında bulunmaktadır. Seçim öncesinde politik iktidarların uygulayacakları politikalar hakkında seçmenlerde politik iktidarlar kadar bilgiye sahiptirler. Bu nedenle seçmenlerin ileriye dönük olarak oylama yaptığı ve zihinsel bir yanılma ile karşılaşmadığını kabul edebiliriz. Politik iktidarların yapacakları partizan manipülasyonlar seçmenler tarafından algılanabilmektedir. Aynı biçimde politik iktidarların uygulayacakları fırsatçı politikalarda seçmenler tarafından önceden algılanabilmektedir (Nordhaus, 1989, s. 4).

2.2.3.1.4. Dışsal Şoklar

Dördüncü model, politik sistemdeki dışsal şokları konu almaktadır. Fırsatçı politik dalgalanmalar modeli ve dışsal şoklar modelinin her ikisinde de politik sistemden kaynaklanmaktadır. ideolojik politik dalgalanmalar ve ileri derece rasyonel seçmen modelleri politik sistemin kendisinden kaynaklanmamaktadırlar. Bunlar genellikle savaşlar ve devrimler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Politik konjonktür dalgalanmaları teorisi çerçevesinde politik partilerin rolü üzerinde dışsal şokların etkisini anlatan hiçbir çalışma yoktur. Ama bununla ilgili üç önemli durum mevcuttur.

- Birincisi, seçmenlerin içsel şoklara tepki verdiği gibi dışsal şoklara karşı da tepki verdiğinin bilinmesidir.
- İkincisi dışsal şoklardan sonra genelde muhafazakâr politik partilerin iktidara gelmesidir.
- Üçüncüsü ise, dışsal şokların iktidar partisinin popülaritesi üzerinde etkisi olmamasıdır (Nordhaus, 1989, s. 4–5).

2.2.3.1.5.Yeterliliklerdeki Farklılıklar

Beşinci modelde, yeterlilikteki farklılıklar üzerinde durmuştur. Bu modelde politik partilerin yeniden iktidara gelebilmesi için ideolojik kaynaklar yerine yeterlilik değişkenin kullandığı varsayılmaktadır. Yeterlilik, politik partilerin ekonomik etkinliği sağlayabilme güçleridir. Modelde parti yeterliliklerindeki farklılığın seçmen davranışlarını ve politik davranışı değiştirdiği ortaya koyulmuştur. Bu yüzden seçmenler ideolojik unsurlara göre değil politik partilerin yeterliliklerindeki farklılıklara göre oy kullanacaklardır. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda yeterliliğe sahip olan politik partilerin daha fazla oy topladığı ispatlanmıştır. (Nordhaus, 1989, s. 5–6).

2.2.3.2. Alberto Alesina, Nouriel Roubini ve Gerald D. Cohen'in Sınıflandırması:

Alberto Alesina, Nouriel Roubini ve Gerald D. Cohen tarafından 1997 yılında yapılan “Politik Dalgalanmalar ve Makroekonomi” adlı eserde “Politik Konjonktür Dalgalanmaları” iki ana dönem baz alınarak incelenmiştir.

2.2.3.2.1. Geleneksel Model

Bunlardan birincisi 1970’li Yılların ortasından itibaren ortaya konulan geleneksel modellerdir. Geleneksel Politik Konjonktür Dalgalanmaları (Traditional Political Business Cycles) politik iktidarların sistematik olarak makroekonomik çıktı düzeyinde dalgalanma meydana getirdiğini ortaya koymaktadır. Bu modelde ilk olarak politik iktidarların fırsatçı motivasyona sahip olduğu yani uyguladıkları politikaları kendileri istekleri için değil sadece

seçim zaferi kazanmak adına uyguladıklarını ortaya koymaktadır. Geleneksel model ile ilgili ikinci yaklaşım ise politik iktidarların partizan motivasyon ile hareket ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu durumda politik iktidarlar kendi ideolojileri doğrultusunda seçimleri kazanmak için politik önceliklerini belirlemektedirler. Sonuç olarak sol kanattan bir politik iktidar için işsizlik makroekonomik değişkeni enflasyon makroekonomik değişkenine oranla daha büyük önem arz ederken, sağ kanattan bir politik parti için ise enflasyon makroekonomik değişkeni işsizlik makroekonomik değişkenine göre daha büyük önem arz etmektedir (Alesina, Roubini ve Cohen, 1999, s. 1–2).

2.2.3.2.2. Rasyonel Model

Alesina, Roubini ve Cohen'e göre ikinci nesil modeller 1980'li yılların ortasından itibaren ortaya konulmaya başlamıştır. Bu modellerde makroekonomik politika içerisinde oyun teorisi uygulamalarına yer verilmiştir. Bu model politik dalgalanmaların rasyonel beklentilere sahip olduğunu ve politik iktidarların uyguladıkları politikaların rasyonel kamusal limitleri olduğunu vurgulamaktadır. Rasyonel Beklentiler Teorisi'nin ortaya çıkması ile birlikte sömürülebilir Phillips eğrisi analizinin işlevselliğini yitirmesi; hükümetlerin uygulayacakları popülist politikaların uygulama alanını kısa süreli olarak daralmıştır. Ancak oyun teorisinin bu modellerde kullanılmasıyla birlikte politik konjonktür dalgalanmaları literatürü gelişmeye devam etmiştir. Bu modeller Modern Politik Konjonktür Dalgalanmaları (Modern Political Business Cycle) olarak adlandırılmaktadır. Modern modellerde fırsatçı ve partizan motivasyonları içinde barındırmaktadırlar. 1970 'li yılların sonu ile 1980 'li yılların başına kadar politik konjonktür dalgalanmaları literatürde boşluk meydana gelmiştir. Bu boşluğun nedeni Nordhaus'un çalışmasının hemen ardından Rasyonel Beklentiler Teorisi'nin gelişmeye başlamasıdır. Rasyonel beklentiler teorisinin ortaya koyduğu "politika etkinsizliği" kavramı politik konjonktür dalgalanmaları teorisinin işlevselliğini ortadan kaldırmıştır. 1980'lerin ortalarından itibaren bu modeller rasyonel beklentileri de içerecek bir biçimde yeniden kurgulanmıştır.

Politik konjonktür dalgalanmaları ile ilgili ikinci evre rasyonel beklentiler teorisi sonrasındaki dönemde ortaya konulmuştur. Bu yeni modeller politik iktidarlar tarafından uygulanan politikaların gelecek dönemde meydana getireceği sonuçları önemseyen rasyonel seçmenlerin politika yapımcıların ekonomik dalgalanma yapma gücünü sınırladığını

varsaymaktadır. Bu yeni modeller modern politik konjonktür dalgalanmaları olarak adlandırılmaktadır. Alex Cukierman'ın, Allan Meltzer'in ve Kenneth S. Rogoff'un yaptığı çalışmalar modern fırsatçı konjoktürel dalgalanmalar kapsamına girmektedir. Alberto Alesina ise modern partizan konjonktür dalgalanmaları teorisini kurgulamıştır (Alesina, Roubini ve Cohen, 1999, s. 2–3).

2.2.3.3. Paldam'ın Sınıflandırması

Politik konjonktür dalgalanmaları ile ilgili literatürde sınıflandırma ile ilgili olarak bir uzlaşma mevcut değildir. Yakın tarihteki Martin Paldam'ın sınıflandırması veri alındığında Geleneksel Politik Konjonktür Dalgalanmaları ve Modern Politik Konjonktür Dalgalanmaları gibi iki ana başlık olduğu görülmektedir. Paldam'a göre geleneksel politik konjonktür dalgalanmaları 1950–1975 yılları arasında yapılan çalışmalar için kullanılmaktadır. Geleneksel politik konjonktür dalgalanmaları iki akımdan meydana gelmektedir. Bunlardan ilki, yeni sol akımdan birkaç yazar olan John Bodly, James Crotty, Paul Sherman ve Michael Kalecki 'nin yaptığı çalışmalarıdır. İkinci akım ise John Akerman ile başlamış ve Elchanan Ben-Porath, Heiko Oberman, Kinder Mc Craken ve David Tufte ile devam etmiştir.

Modern politik konjonktür dalgalanmaları literatürü, iki önemli aşamadan meydana gelmektedir. Bunlardan ilki 1975-1980 yılları arasında ortaya konulan rasyonel beklentiler teorisi öncesi çalışmalar ve 1980 sonrası dönemde ortaya konulan rasyonel beklentiler teorisi çatısı altında çalışmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Simon Price politik konjonktür dalgalanmalarını beş modele ayırarak analiz etmiştir. Bunlar, irrasyonel partizan dalgalanmalar, irrasyonel fırsatçı dalgalanmalar, rasyonel partizan dalgalanmalar, rasyonel fırsatçı dalgalanmalar ve stratejik borç dalgalanmalarıdır (Onur, 2004, s. 35).

Bizim çalışmamızda Politik Konjonktür Hareketleri Teorisi karmaşalara yol açmamak amacıyla Paldam'ın sınıflandırmasında olduğu gibi iki ana akım altında açıklanacaktır. Bunlar Geleneksel Politik Konjonktür Dalgalanmaları ve Rasyonel Politik Konjonktür Dalgalanmaları'dır. Geleneksel Politik Konjonktür Dalgalanmaları Modeli de Geleneksel Fırsatçı Model ve Geleneksel İdeolojik model olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel modellerde Phillips Eğrisi geçerlidir ve iktidarlar belirli enflasyon ve işsizlik düzeyleri arasında seçim yapmaktadırlar. Seçmenler irrasyonel ve kandırılabilir olarak kabul

edildiğinden iktidarlar seçim öncesinde genişlemeci politikalar uygulamaktadırlar. Rasyonel Politik Konjonktür Dalgalanmaları Teorisi ise Rasyonel Beklentiler Hipotezi ile uyum içinde politik konjonktürel dalgalanmaları açıklamaktadır. Seçmenler rasyoneldir ve Phillips eğrisi geçerli değildir. Rasyonel Politik Konjonktür Dalgalanmaları Teorisi de Rasyonel Fırsatçı Model ve Rasyonel İdeolojik Model olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2.2.3.3.1. Geleneksel Model

1950’li ve 1960’lı yıllarda Keynesyen ekonomistler ekonomik birimlerin beklentilerinin geçmiş deneyimleri sonucunda şekilleneceğini ortaya koymuşlardır. Bu ekonomistlere göre ekonomik birimler örneğin enflasyon makroekonomik değişkeni ile ilgili beklentilerini oluştururlarken geçmiş dönemlerdeki enflasyon oranları ile ilgili ortalama bir değer beklentisinde olurlar (Orhan ve Erdoğan, 2003, s. 199–200).

Seçmenlerin bilgisiz, ilgisiz ayrıca miyop ve unutkan olmaları yakın geçmişe dönük oylama modelinin temellerini oluşturmaktadır (Telatar, 2004, s. 376–377).

- Seçmenlerin bilgisiz oluşu: Seçmenlerin, kamusal mal ve hizmetlere ilişkin seçimlerini yaparken bilgisiz olduğu varsayılmaktadır. Bunun nedeni, seçmenlerin eğitim ve kültür seviyesinin heterojen olması ve bununla birlikte kitle iletişim araçlarının seçmenlere sağlıklı ve doğru bilgi iletememesidir (Aktan, 1994, s. 137). Seçmenler tam bilgiye sahip değildirler. Oylarını verecekleri partiyi doğru analiz edebilmeleri için bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.
- Seçmenlerin ilgisiz oluşu: Piyasa ekonomisinde tüketiciler, tüketecekleri mal ve hizmetler ile ilgili karar verirlerken o mal ve hizmetler ile ilgili piyasa araştırmaları yaparlar. Bu araştırmayı yaparken başta alacakları mal ve hizmetlerin fiyatı, özellikleri, onları ikame edilebilecek başka mal ve hizmetlerin var olup olmadığı varsa onların fiyatları hakkında da yoğun araştırmalar yaparak alacakları mal ve hizmetleri belirlerler. Bu tamamen bireysel bir süreçte gerçekleşmektedir (Savaş, 1997, s. 17). Seçmenler de aynı şekilde oylama yaparken fayda-maliyet ilişkisine dikkat etmektedirler. Örneğin bazı seçmenler sağda bulunun partinin ideolojisine yakın olduğu halde, kendi partisinin seçimleri

kazanamayacağını bildiği için kazanmasını istemediği en soldaki politik partinin iktidara gelmesini önlemek için merkezde bulunan bir sol partiye oy vermeyi tercih edebilirler. Bu da taleplerin politik karar alma sürecinde tam olarak yansıtılmamasına neden olacaktır (Demir, 2001, s. 86–87). Seçmenler hem kamusal mal ve hizmetlerin finansmanına katılmamak istedikleri için hem de oy verecekleri tek bir oyun oylama sonucu değiştirmeyeceğine inandıkları için ilgisiz kalmaktadırlar. Seçmenler oy kullanmak konusunda ilgisiz olsalar dahi çıkar grupları tarafından temsil edilecektirler. Bilinçli seçmenlerin, politikacıların propagandalarına ilgi göstermediği durumlarda çıkar gruplarının amaçları ile seçmen gruplarının isteklerinin uyumlaştığı görülmektedir. Seçmenlerin istekleri doğrultusunda politikalar belirleyen politikacılar olduğu sürece çıkar gruplarının etkinliği zayıflayacaktır (Denzau ve Munger, 1986, s. 91-103).

- Seçmenlerin miyop oluşu: Seçmenlerin, ihtiyaçlarını en kısa zamanda kendilerine verebilecek politikacılara oy vermeleridir. Oylarını maksimize etmeye çalışan politikacılar bu doğrultuda politikalar uygulamaya başlayacaklardır. Hükümet kısa vadeli oy kazanma amacı doğrultusunda uygulayacakları genişletici politikalar ile ekonomide kısa süreli rahatlamaya neden olacaklardır. Üretim ve istihdam üzerinde olumlu etkiler meydana gelecektir. Seçmenler bu olumlu ekonomik koşulların uzun dönemde devam edeceklerini düşünürler. Ama uzun dönemde bu politikaların en önemli sonucu büyük kamusal açıklar ve ardından gelen kronik yüksek enflasyonlardır. Seçmenler uzun dönemi doğru bir biçimde analiz edemezler. Bu nedenle yanlış kararlar almaktadırlar.
- Seçmenlerin unutkan oluşu: Seçmenler miyop olup geleceği göremediği gibi aynı zamanda untkandırlar. Politik olaylarda seçmenlerin hafızaları çok zayıftır. Geçmiş iktidarların uyguladıkları politikaların sonuçlarını unutmaktadırlar. Politik iktidarı sadece seçim öncesindeki performansı ile değerlendirirler. Politikacılarda seçmenlerin unutkan olduğunu bilmektedirler. Bu nedenle seçim öncesinde genişletici ekonomi politikaları uygulamaya başlarlar.

2.2.3.3.1.1. Geleneksel Fırsatçı Model

Partiler fırsatçı, oy verenler irrasyoneldirler. Politikacıların seçimler öncesinde politika değişiklikleri yaptıkları fikrini geliştiren ilk araştırmacının Kalecki olduğundan daha önce de

bahsetmiştik. Kalecki makalesinde politik konjonktürel dalgalanmaları Marksist teoriye göre güç mücadelesi olarak incelemiştir. Ona göre toplumda firmalar ile hükümet arasında, hükümetlerin sosyal hedefler doğrultusunda kamu giderlerini arttırmak istemesi ve firmaların da hükümetin özellikle istihdamı arttıran giderlerine karşı çıkması doğrultusunda sürekli bir çatışma vardır.

Politik konjonktür dalgalanmaları kelimesi daha sonra 1975 yılında William Nordhaus tarafından yazılan “Politik Konjonktür Dalgalanmaları” adlı makale ile literatürde gündeme gelmiştir. Nordhaus, çalışmasında seçim dönemlerinde seçmenlerin kendilerine düşük işsizlik ve düşük enflasyon oranları vadeden partilere oy verme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle seçim öncesi dönemde İşsizliğin azaldığını, enflasyonun arttığını ve seçim sonrası dönemde ise işsizliğin arttığını, enflasyonun azaldığını ortaya koymuştur (Nordhaus, 1975, s. 180–183).

Partiler gelecek seçimdeki oylarını maksimize etmeye çalışırken oy verenler de geçmişe bakarak karar verirler, geleceğe bakmazlar. Phillips eğrisi geçerlidir. Enflasyon ve işsizlik arasında seçim yapılması gerektiğinde hükümet işsizliği azaltmayı seçmekte ve oy verenler mevcut işsizlik oranına bakmaktadırlar. Fakat işsizliği azaltma seçildiğinde ilerleyen dönemlerde enflasyon artmakta ve oy verenler oylarını verirken gelecekte oluşacak bu durumla ilgilenmemektedirler. Yani seçmenler yanılmaktadır. İktidarlar seçilme şanslarının yüksek olduğunu düşündüklerinde seçime gidebilirler. İktidarlar genişletici para ve maliye politikaları kullanarak seçmenlerin kararlarını etkileyebilirler.

Nordhaus’un çalışmasından sonra Edward Tufte’nin çalışmasında Amerikan ekonomisinin 1941–1976 dönemini ekonometrik olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda geleneksel fırsatçı model ile ilgili anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmada genel olarak başkanlık seçimi yapılan dönemlerde işsizlik oranının düştüğü sonucuna varılmıştır.

Byung Hee Soh tarafından yapılan çalışmada yirmi tane sanayileşmiş demokratik ülkenin 1961–1980 döneminde işsizlik ve enflasyon oranları bununla birlikte harcanabilir gelir düzeyleri ekonometrik analize tabi tutulmuştur. Ekonometrik analizin sonucunda teste tabi

tutulan ülkelerin yarısından fazlasında politik konjonktür dalgalanmalarının mevcut olduğu görülmüştür (Erdoğan, 2004, s. 59-61).

Ayrıca Gernot Sieg'in "Partizan Merkez Bankaları ve Fırsatçı Politik Konjonktür Dalgalanmaları" adlı çalışmada Bundesbank'ın (Almanya Merkez Bankası) yasal bağımsızlığını elde ettiğini, ama uygulamada bağımsızlık elde edip etmediği geleneksel fırsatçı konjonktür dalgalanmaları aracılığıyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Uygulamada bağımsız olan Merkez Bankaları politik iktidarlara bağımlı olmadan para politikalarını belirleyebilmektedirler. Bu çalışmada yapılan ekonometrik analiz sonucunda Bundesbank'ın sadece yasal olarak bağımsız olduğunu uygulamada bağımsız olmadığını, bu nedenle politik iktidarlar tarafından popülist para politikası aracı olarak kullanıldığını ve seçim öncesinde parasal genişlemeye, seçim sonucunda parasal daralmaya neden olduğu ortaya konulmuştur. Bu çalışma sonucunda geleneksel fırsatçı model ile ilgili anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır (Sieg, 1997, s. 513-514).

2.2.3.3.1.2. Geleneksel İdeolojik Model

Partiler ideolojik, oy verenler irrasyoneldir. Douglas Hibbs, sağ ve sol partilerin politika tercihlerini Politik Konjonktürel Hareketler Teorisi'ne dahil ederek Geleneksel ideolojik döngüyü açıklamıştır. Partiler fırsatçı davranıp oylarını maximize edecek politikalara yer vermek yerine ekonomideki çıktılarla ilgilenirler, oy verenler ise irrasyoneldir, geçmişe bakarlar. Bu teoride de Phillips eğrisi geçerlidir ve seçmenler kolaylıkla yanıltılabilir. Farklı ideolojilerdeki partiler Phillips eğrisindeki farklı noktaları tercih etmektedirler. Genelde sol partilerin yüksek büyüme oranlarını tercih edebileceği ve bu yüzden sağ iktidarlara göre yüksek enflasyon oranları ve/ veya yüksek bütçe açıklarını göze alabileceği varsayılır. Bu teorinin temelinde iktidarın seçmen tabanının isteklerine duyarsız kalamayacağı varsayımı yatmaktadır (Savaşan ve Dursun, 2006, s.197). Sol eğilimli partiler yüksek enflasyon oranlarını göze alarak işsizliği düşük tutmaya çalışmaktadırlar. Sağ eğilimli partiler ise daha çok enflasyon oranlarıyla ilgilenmektedirler. Bu farklılıklar farklı toplumsal sınıfların farklı enflasyon ve işsizlik tercihlerinden kaynaklanmaktadır.

2.2.3.3.2. Rasyonel Model

Rasyonel Beklentiler Teorisi'nin gelişmesi ile birlikte seçmenlerin rasyonel olduğu ortaya konulmuştur. Seçmenler, oylarını verirken yakın geçmişe bakmak yerine cari dönemde uygulanan politikaların gelecekte meydana getireceği sonuçlara bakmaktadırlar (Telatar, 2004, s. 378).

Politik konjonktür dalgalanmaları teorisinde seçmenlerin oylama davranışları ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Frey ve Schneider yaptıkları çalışmalarda, seçmenlerin politik partileri yalnızca seçim öncesi dönemdeki performansı ile mi değerlendirdiği yoksa politik partileri politik hayatları boyunca uyguladıkları politikalar mı değerlendirdiği analiz edilmeye çalışılmışlardır. Hibbs'in beş ülke (Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa ve İsveç) üzerine yaptığı çalışmada seçmenlerin, hükümetin toplam kayıtlarını önceki hükümetlerin kayıtları ile karşılaştırarak, ekonomik performanslarını karşılaştırdığı sonucuna varmıştır. Seçmenlerin güncel politika yargılarında geçmişte gözlenmiş sonuçların önemli bir rolü olduğu kabul edilmektedir (Telatar, 2004, s. 367).

Bireylerin gelecek ile ilgili beklentilerini doğru ve tutarlı bir biçimde ortaya koyması durumunda bireylerin rasyonel beklentilere sahip olduğunu anlaşılabilmektedir. Beklentilerin rasyonel olmadığı durumda ya uyarlanmış beklentiler ya da partizanlık durumu ortaya çıkmaktadır.

Rasyonel seçmen olmanın üç unsuru vardır:

- Faydasını maksimize etmek ister: Faydasını maksimize etmek isteyen seçmen elindeki kaynaklar ile en fazla faydayı sağlayacağına inandığı partiye oy verecektir.
- İktidardaki politikacıların başarılarına göre oylarını belirler: Rasyonel seçmen hükümetin uyguladığı politikaların başarılı olup olmadığını enflasyon, işsizlik, büyüme, GSMH, vergi oranları ve ücret gibi dataları inceleyerek anlayabilir.
- İktidardaki politikacıların politikaları hakkında bilgi sahibidir: Rasyonel seçmenin, hükümetin uyguladığı politikalarından haberdar olması seçmenin tam ve kusursuz

bilgiye sahip olması anlamına gelmektedir. Bu varsayım, rasyonel seçmen özelliklerinin en az inanılmalıdır (Onur, 2004, s. 25–26).

Seçmenlerin oylama kararını alırken kendilerine gelen bilgi ile ilgili farklı varsayımlar vardır. Bazı seçmen grupları iktidar parti ya da partilerini sadece seçim öncesi performansları ile değerlendirirken bazı seçmen grupları ise politik hayatı boyunca uyguladığı politikaları değerlendirerek tercihlerini yapmaktadırlar. Bu iki zıt uç arasında geçmişteki iyi performansı ödüllendirmek, politik iktidarların temsilcilerinin görevlerini üstlenmesini garantileyen “rasyonel geçmişe dönük” seçmen profili vardır (Telatar, 2004, s. 367–368).

2.2.3.3.2.1. Rasyonel Fırsatçı Model:

Rasyonel Beklentiler Teorisi'nin ortaya çıkmasından sonra seçmenlerin rasyonel olduğu varsayımıyla bu model ortaya çıkmıştır. 1986'da Cukierman & Meltzer, 1990'da Rogoff, ve 1990'da Persson & Tabellini seçmenlerin rasyonel olduğu varsayımını Geleneksel Fırsatçı Modele oturtarak Rasyonel Fırsatçı Modeli ortaya koymuşlardır (Rogoff ve Sibert, 1988, s. 1–16). Partiler fırsatçı davranırken, oy verenler rasyoneldir ve partilerle aynı bilgilere sahiptirler, geleceğe bakarlar. Seçmenleri aldatamazlar. Partiler oy sahiplerini kandıramayacaklarını bilirler. Bu modelde partilerin oy toplamak amacıyla politika uygulamaları geleneksel fırsatçı modelde verdiği sonuçları vermemektedir.

Nordhaus bu modeli temel almaktadır. Nordhaus modeli Phillips eğrisi ve irrasyonel seçmen varsayımlarına dayanmaktadır. Ancak rasyonel beklentiler teorisi sonrası dönemde seçmenlerin rasyonel beklentilere sahip olduğu varsayılmıştır. Rasyonel seçmenler kendi faydalarını ellerinde bilgiler doğrultusunda maksimize etmeye çalışmaktadırlar. Seçmenler iktidar partilerinin enflasyon, işsizlik ve büyüme gibi makroekonomik değişkenler konusundaki performanslarını değerlendirmektedirler. Bu anlamda seçmenler geçmişe dönük oylama yapmamaktadırlar.

Rasyonel Fırsatçı Model'in yedi temel varsayımı vardır:

- Bunlardan ilki ekonominin Phillips eğrisi aracılığıyla tanımlaması ve politik partilerin yetki düzeyi ile ilgili olmasıdır.
- İkincisi, enflasyon beklentilerinin rasyonel olmasıdır.
- Üçüncüsü ise politikacıların özdeş yapıya sahip olmasıdır. Politikacılar iktidarda olmayı olmamaya tercih ederler.
- Dördüncü varsayım, bütün seçimlerde sadece iki politik partinin iktidara gelebilmek için savaşmasıdır.
- Besinci varsayım, seçmenler hangi politik iktidar kendilerine en fazla fayda sağlarsa seçimlerde ona oy vermeyi yeğleyeceklerdir.
- Altıncı varsayım ise, politik iktidarların enflasyonu direkt olarak kontrol edebilmesidir.
- Yedinci varsayım seçimlerin zamanlamasının dışsal olarak belirlenmesidir (Rogoff ve Sibert, 1988, s. 1–16). Modern fırsatçı model'e göre politik iktidarlar seçimler öncesinde politika araçlarını kısa vadede ekonomik manipülasyon yapmak için kullanmaktadırlar. Bu biçimde her oylamadan iki ya da üçeyrek önce ekonomik açıklar düşmekte, enflasyon yükselmekte ve paranın arz düzeyi yükselmektedir. Seçimler sonrasında ise para politikası ve maliye politikası daralma eğilimine girmektedir. Seçimler, herhangi bir sistematiği olmadığı halde uzun yıllar boyunca işsizlik ve büyüme üzerinde küçük değişikliklerin meydana gelmesine neden olabilmektedir. Politik iktidarlar seçim yılında büyümenin arttığı ve işsizlik azaldığı zaman yeniden iktidara gelebilmektedirler (Alesina, Cohen ve Roubini, 1999, s. 4).

2.2.3.3.2.2. Rasyonel Partizan (İdeolojik) Model:

Rasyonel Partizan Model, Geleneksel Modele, oyun teorisinin ve rasyonel beklentiler hipotezinin uygulanması sonucu geliştirilmiştir (Alesina ve Roubini, 1992, s.664).

Bu modelle ilgili yedi tane varsayım vardır:

- Bunlardan birincisi, Phillips eğrisi aracılığıyla tanımlaması ve politik partilerin yetki düzeyi ile alakalı olmasıdır.
- İkincisi, enflasyon beklentisinin rasyonel olmasıdır.
- Üçüncüsü ise politik partilerin özdeş olmaması, sağ ve sol kanat olmak üzere iki ayrı ideoloji kanattan meydana gelmesidir. Sol ideolojik görüşe sahip olan politik partilerin işsizlik ve büyüme makroekonomik değişkenine olan ilgisi enflasyon makroekonomik değişkenine olan ilgisinden daha fazladır. Sağ ideolojik görüşe sahip olan politik partiler için ise tam tersi bir durum söz konudur.
- Dördüncü varsayım ise bütün seçimlerde sadece iki politik partinin iktidara gelebilmek için savaşmasıdır.
- Beşinci varsayım seçmenler ile ilgilidir. Farklı seçmenlerin enflasyon, işsizlik (büyüme) gibi makroekonomik değişkenler ile ilgili farklı öncelikleri vardır. Seçmenler bu seçimlerini sağ ya da sol kanat politik partiler aracılığı ile gerçekleştirmektedirler.
- Altıncı varsayım, politik iktidarların enflasyonu direkt olarak kontrol etmesidir.
- Yedinci varsayım ise seçim zamanlamasının dışsal olarak belirlenmesidir (Alesina, Cohen ve Roubini, 1999, s. 51–54).

Fırsatçı partilerin söz konusu olduğu durumda seçmenler şokların nedeninin partiler değil dışsal nedenler olduğunu düşünürler. Bu nedenle şoklar partilerin oylarını etkilemez.

İdeolojik partiler söz konusu olduğunda ise şokların ardından politika değişikliği gelecektir. Bu politika değişiklikleri de beraberinde yeni şokları getirebilecektir.

Rasyonel Partizan Model, Rasyonel Fırsatçı Modelin varsayımlarının çoğunu benimsemektedir. Örneğin; genişleyici politikaların enflasyonist maliyetlerinin olduğu varsayımı, yeniden seçilme amacı varsayımı ve seçmen ve politikacıların rasyonel oldukları varsayımı gibi. Bununla birlikte, Rasyonel Partizan Politik Model, ideolojinin önem taşımadığı düşüncesini savunan Fırsatçı Modelin temel varsayımına karşı çıkmaktadır (Bakırtaş, 1998, s. 54)

Rasyonel Partizan modellerin ampirik uygulamalarını Őu Şekilde özetlemek mümkündür (Alesina, Cohen ve Roubini, 1999, s. 51–54):

- Seçimler sonrası kısa dönem partizan etkileri söz konusudur. İşsizlik, solun bir seçim başarısı sonrasındaki yaklaşık iki yıl için geçici olarak normalden daha düşük ve büyüme geçici olarak normalden daha yüksektir; sağ iktidarın bir seçim zaferi sonrasında ise tersi durumlar yaşanır.
- Sol iktidar döneminde enflasyon, sağ iktidar dönemine göre sürekli olarak daha yüksektir.

3. UYGULAMA ÖRNEĞİ

3.1. Veri Seti

Çalışmamızda 1986–2009 yılları arasında seçim zamanları ve bu yıllar arasında iktidar olan partilerin iktidarda bulunma oranlarıyla buğday, mısır ve arpa taban fiyatları arasındaki ilişki incelenerek fırsatçılık ve partizanlık hakkında sonuçlar çıkarılmaya çalışılacaktır. Bu amaçla toplanan veriler Eviews paket programında tahmin edilmiştir.

3.2. Model

Oluşturulan model aşağıdaki gibidir:

$$C_t = \alpha_1 \cdot OPP_t + \alpha_2 \cdot PAR_t + \varepsilon_t + \beta_1 \cdot \varepsilon_{t-1}$$

Yukarıdaki modelde amacımız, C_t 'nin açıklanması olup OPP_t fırsatçı etkiyi temsil etmek üzere seçim yıllarında 1, geri kalan yıllarda 0 değerini alan kukla değişken; PAR_t partizanlığı temsil eden değişken; ε_{t-1} ve ε_t t-1 ve t yıllarına ilişkin akgürültüler, α_1 , α_2 , β_1 parametrelerdir. Fırsatçılık test edilirken kukla değişkene seçim zamanlarına 1, diğer zamanlara 0 değeri verilecektir.

Partizanlık test edilirken de başbakanların bir senelik hükümette bulunma oranları gün cinsinden 0, 1/365, 2/365, ... şeklinde hesaplanarak kardinal değişken kullanılmıştır.

Ayrı ayrı buğday, mısır ve arpa fiyatları kullanılarak oluşturulmuş olan ekonometrik modellerin birbirinden farkı, partizanlığın test edilmesinde kullanılan değişkendir. Toplam 26 model oluşturulmuştur. Bu modeller aşağıda özetlenmiştir.

Buğday

Tablo 3.1. Buğday			
	Birinci Model	İkinci Model	Üçüncü Model
	TO=Turgut Özal	YA=Yıldırım	MY=Mesut Yılmaz
		Akbulut	
$\hat{\alpha}_1$	12.73405 (0.352041)	38.45229 (0.951384)	22.24783 (0.388789)
$\hat{\alpha}_2$	197.4961 (1.176252)	-156.5888 (-0.773971)	265.2214 (1.954464) *
$\hat{\beta}_1$	0.997496 (702181.6)****	0.957456 (6.624830)****	0.652668 (3.686089) ****
R^2	0.245910	0.223685	0.279978
Akaike	13.21624	13.24528	13.17001
Schwarz	13.36434	13.39339	13.31811
Durbin-Watson	2.793788	2.614407	2.335330

Parantez içindeki sayılar t istatistikleridir. Yıldızlar önemlilik düzeylerini gösterir:

*: $\alpha = 0,10$ iken; **: $\alpha = 0,05$ iken; ***: $\alpha = 0,025$ iken, ****:* $\alpha = 0,01$ iken.

Buğday

Tablo 3.2. Buğday			
	Dördüncü Model	Beşinci Model	Altıncı Model
	SD=Süleyman		NE=Necmettin
	Demirel	TC= Tansu Çiller	Erbakan
$\hat{\alpha}_1$	-3.943809 (-0.155246)	76.11207 (1.567100)	52.45140 (1.254002)
$\hat{\alpha}_2$	-354.7849 (-1.914076) *	-186.3067 (-0.944962)	83.19551 (0.239084)
$\hat{\beta}_1$	0.997482 (6.538233)****	0.941105 (6.256863)****	0.949762 (6.403032)****
R^2	0.322281	0.233396	0.202311
Akaike	13.10946	13.23270	13.27244
Schwarz	13.25756	13.38080	13.42055
Durbin-Watson	2.428964	2.885315	2.732172

Buğday

Tablo 3.3. Buğday			
	Yedinci Model	Sekizinci Model	Dokuzuncu Model
	BE=Bülent Ecevit	AG=Abdullah Gül	RTE=Recep Tayyip Erdoğan
$\hat{\alpha}_1$	76.16460 (1.752907) *	39.01709 (0.866427)	43.77781 (1.963810) *
$\hat{\alpha}_2$	-213.5138 (-1.487360)	1477.528 (1.973614) *	142.7405 (1.335394)
$\hat{\beta}_1$	0.934692 (7.033636)*****	0.925122 (6.754359)*****	0.997329 (7.027489)*****
R^2	0.282240	0.329253	0.271476
Akaike	13.16686	13.09912	13.18175
Schwarz	13.31497	13.24722	13.32985
Durbin-Watson	2.468198	2.324012	2.575673

Buğday taban fiyatlarına bakıldığında hükümetlerin fırsatçı ve partizan politikalar uyguladığını söylemek zor görünmektedir. Çünkü politikaların varlığının zayıf ölçüde olduğu tespit edilmiştir.

Mısır

Tablo 3.4.Mısır			
	Dokuzuncu Model	Onuncu Model	On birinci Model
	TO=Turgut Özal	YA=Yıldırım Akbulut	MY=Mesut Yılmaz
$\hat{\alpha}_1$	46.32769 (2.124067) **	48.38411 (2.388307) **	45.64083 (2.139932) **
$\hat{\alpha}_2$	-50.06466 (-0.548217)	98.32668 (0.887907)	43.24178 (0.642159)
$\hat{\beta}_1$	0.922774 (16.29680)*****	0.926058 (19.21329)*****	0.920194 (16.06530)*****
R^2	0.480708	0.493475	0.483920
Akaike	12.08410	12.05921	12.07790
Schwarz	12.23221	12.20732	12.22601
Durbin-Watson	1.687224	1.717157	1.670018

Mısır

Tablo 3.5.Mısır			
	On ikinci Model	On üçüncü Model	On dördüncü Model
	SD=Süleyman Demirel	TC=Tansu Çiller	NE=Necmettin Erbakan
$\hat{\alpha}_1$	46.23990 (1.999426) *	59.17423 (2.569075) ***	12.00908 (2.047489) *
$\hat{\alpha}_2$	44.76916 (0.399510)	-145.4427 (-1.371462)	12.15718 (-0.423027)
$\hat{\beta}_1$	0.924705 (17.95250)*****	0.921847 (16.38645)*****	1.945881 (17.95921)*****
R^2	0.477127	0.518243	0.477567
Akaike	12.09098	12.00908	12.09013
Schwarz	12.23908	12.15718	12.23824
Durbin-Watson	1.741203	1.945881	1.632702

Mısır

Tablo 3.6. Mısır			
	On beşinci Model	On altıncı Model	On yedinci Model
	BE=Bülent Ecevit	AG=Abdullah Gül	RTE=Recep Tayyip Erdoğan
$\hat{\alpha}_1$	76.72590 (2.633214) ***	71.44203 (2.266810) **	39.29586 (2.031316) *
$\hat{\alpha}_2$	-160.0594 (-2.110406) **	210.0669 (0.376853)	36.49549 (0.531505)
$\hat{\beta}_1$	1.615994 (-2.110406)*****	1.564398 (4.784726) *****	0.921683 (17.66329)*****
R^2	0.778745	0.717057	0.480213
Akaike	11.23095	11.47688	12.08506
Schwarz	11.37906	11.62499	12.23316
Durbin-Watson	1.421481	1.571905	1.658821

Mısır taban fiyatlarına bakıldığında Bülent Ecevit döneminde mısır üreticileri açısından negatif partizanlık söz konusudur.

Arpa

Tablo 3.7.Arpa			
	On sekizinci Model	On dokuzuncu Model	Yirminci Model
	YA=Yıldırım		
	TO=Turgut Özal	Akbulut	Mesut Yılmaz
$\hat{\alpha}_1$	4.416507 (0.389901)	4.097090 (0.398367)	45.64083 (2.139932)
$\hat{\alpha}_2$	-0.786165 (-0.022721)	-2.863629 (-0.068548)	43.24178 (0.642159)
$\hat{\beta}_1$	0.923729 (7.530712)****	0.924492 (7.705792)****	0.920194 (16.06530)****
R^2	7.530712	0.277131	0.483920
Akaike	10.12457	10.12436	12.07790
Schwarz	10.27267	10.27246	12.22601
Durbin-Watson	2.226031	2.220363	1.670018

Arpa

Tablo 3.8.Arpa			
	Yirmi birinci Model	Yirmi ikinci Model	Yirmi üçüncü Model
	SD=Süleyman		NE=Necmettin
	Demirel	TC=Tansu Çiller	Erbakan
$\hat{\alpha}_1$	0.413190 (0.040750)	9.338135 (0.852442)	3.613297 (0.370620)
$\hat{\alpha}_2$	-31.46212 (-0.760187)	-39.15781 (-0.968896)	-46.04498 (-0.640937)
$\hat{\beta}_1$	0.929666 (8.725614)****	0.921151 (7.581066)****	0.927652 (7.987947)****
R^2	0.297242	0.309472	0.291848
Akaike	10.09614	10.07859	10.10379
Schwarz	10.24425	10.22669	10.25190
Durbin-Watson	2.031256	2.267409	2.165205

Arpa

Tablo 3.9. Arpa			
	Yirmi dördüncü Model	Yirmi beşinci Model	Yirmi altıncı Model
	RTE=Recep Tayyip Erdoğan		
	BE=Bülent Ecevit	AG=Abdullah Gül	
$\hat{\alpha}_1$	8.453742 (0.817154)	4.906393 (0.501167)	4.073776 (0.400853)
$\hat{\alpha}_2$	-35.01330 (-1.190397)	-85.10610 (-0.510390)	5.558422 (0.216603)
$\hat{\beta}_1$	0.915260 (7.495300)****	0.932342 (8.486413)****	0.925358 (7.684120)****
R^2	0.324974	0.285666	0.278640
Akaike	10.05588	10.11248	10.12227
Schwarz	10.20399	10.26059	10.27038
Durbin-Watson	2.091389	2.248186	2.236763

Arpa taban fiyatlarına bakıldığında da buğdayda olduğu gibi hükümetlerin fırsatçı ve partizan politikalar uyguladığını söyleyememekteyiz.

SONUÇ

Çalışmamızda, Politik Konjonktür Dalgalanmaları Teorisi ve bu teoriyle ilişkili olan temel kavramlar incelenmiştir. Demokrasinin bir gereği olarak yapılan seçimler, uygulanan seçim politikaları nedeniyle ekonomik hayatı etkilemektedirler. Bu etkiler, farklı dönemlerde iktisatçılar tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Fırsatçı politik konjonktür dalgalanmaları, iktidar partilerinin seçimi kazanmak amacıyla seçim politikası dediğimiz politikaları uygulayarak ekonomiyi dalgalandırmaları anlamına gelmektedir.

Politik konjonktür Dalgalanmaları teorileri, rasyonel beklentiler teorisinin geliştirilmesinden önce ve sonra olarak Geleneksel ve Rasyonel modeller olmak üzere bu bağlamda aralarında ikiye ayrılmıştır. İktidardaki partilerin, yeniden seçilme olasılıklarını arttırmak için işsizlik oranını düşürüp, ekonomi ve enflasyonun büyüme oranlarını arttırarak, seçim öncesinde daha iyi ekonomik koşullar oluşturmak için ekonomiyle oynadıkları tartışılmaktadır. Seçimler öncesindeki genişlemeci politikaların olumsuz etkilerini bertaraf edebilmek amacıyla, seçim sonrasında uygulanan politikalarla ekonomide daralma meydana gelmektedir.

İktidar partilerinin seçim öncesi işsizlik oranını düşürüp büyüme oranlarını arttırarak canlanma ortaya çıkmasını sağlamaları sayesinde ve oy maksimizasyonu elde ederek yeniden seçilme çabaları rasyonel devrimin gerçekleşmesiyle birlikte tekrar tartışılmaya başlanmıştır. Seçmenler rasyonel oldukları, hükümete seçim zamanındaki davranışlarına göre değil, geçmiş zamandaki davranışlarına göre oy verdikleri için politikacıların seçim zamanlarında ekonomiyle oynamalarının faydası olmayacağı ifade edilmiştir.

Politik konjonktür dalgalanmalarını açıklamaya yönelik teorilerde özellikle gelişmiş ülkeler incelenirken Phillips eğrisi göz önüne alınmaktadır. Phillips eğrisi, kısa dönemde enflasyon ile işsizlik arasındaki değişimi ifade etmektedir. Buna göre, seçim dönemlerinde uygulanan işsizliği azaltmaya ve ekonomiyi genişletmeye yönelik politikalarla enflasyon oluşmakta ve seçim sonrası dönemde oluşan bu enflasyonu bertaraf etmeye yönelik olarak uygulanan daraltıcı politikalarla işsizlik tekrar artmakta ve enflasyonla işsizlik arasındaki denge bozulmaktadır.

KAYNAKÇA

Aktan C. C., Rant Kollama, Seçkin Yayınevi, Ankara, (2007).

Aktan C. C., Politik Yozlaşma ve Kleptokrasi:1980-1990 Türkiye Deneyimi, AFA Yayınları, İstanbul, (1992).

Aktan C. C. ve Dileyici D., Demokrasi Eleştirileri ve Kamu Tercihi Perspektifinden Demokrasinin Başarısızlığı, Seçkin Yayınevi, Ankara, (2007).

Aktan C. C., Anayasal İktisat, Siyasal Kitapevi, Ankara, (2002).

Aktan C. C., Çağdaş Liberal Düşüncede Politik Ekonomi, Doğu Yayınevi, Ankara, (1994).

Alesina A., Roubini N. ve Cohen G. D., Political Cycle And The Macroeconomy, The Mit Press, USA, (1999).

Aydoğan M., Küreselleşme ve Siyasi Partiler, Umay Yay., İzmir, (2006).

Atıyas İ. Ve Sayın Ş., Siyasi Sorumluluk, Yönetmel Sorumluluk ve Bütçe Sistemi: Bir Yeniden Yapılanma Önerisine Doğru, Tesev Yayınları, İstanbul, (1997).

Alesina A. ve Tabbellini G., “Bureaucrats or Politicians Part I:A Single Policy Task”, Harvard Unv., NBER and CBER, (Jan 2006), 1-2.

Alesina, A. ve Nouriel R., “Political Cycles in OECD Democracies”, Review of Economic Studies, No:59, (1992), 664

Bakırtaş İ., Ekonomi Perspektifinden Politik Aktörler”, Ekin Kitabevi, Bursa, (2005).

Bakırtaş İ., “Politik-Ekonomik Dalgalanmalar Kuramı Kapsamında Türkiye’deki Politik Yapımın Ekonomi Üzerindeki Etkisi”, D.E.Ü. İİBF Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 12, (1998), 54.

Başıoğlu U., Ölmezoğulları N. ve Parasız İ., İktisatta Devrimlere Karşı Devrimler, Alfa Yayınları, İstanbul, (2004).

Bulutoğlu K., Kamu Ekonomisine Giriş, Filiz Kitabevi, İstanbul, (1988).

Denzau A. T. ve Munger M. C., “ Legislators and interest Groups: How Unorganized Interests Get Represented, American Political Science Review, Vol.80, No.1 (March 1986) ,91–103

Downs, A., “An Economic Theory of Political Action in a Democracy”, The Journal of Political Economy, No:65, (1957), 135-150

Dileyici D., Anayasal İktisat Perspektifinden Para ve Maliye Politikaları, Seçkin Yayınevi, Ankara, (2005).

Erdoğan S., Politik Konjonktür Hareketleri Teorisi Perspektifi ile Siyaset-Ekonomi İlişkileri, Değişim Yayınevi, İstanbul, (2004).

Eren E. ve Bildirici M., “Türkiye’de Siyasal ve İktisadi İstikrarsızlık: 1980–2001”, İşletme&Finans. No.187, (Ekim 2001), 27–43

Gedikli B., Kamu Harcama Yönetiminde Kalite, Yeminli Mali Müş.Yay. Ankara, (2001).

Gernot S., “A Model Of Partisan Central Banks And Opportunistic Political Business Cycles” European Journal Of Political Economy, Vol.13 (1997), 513-514

Gökbunar R., “Kamu Finansmanında Demokratikleşme ve Ekonomik Anayasa Önerisi”,Prof.Dr. Şükrü POSTACIOGLU’na Armağan, Dokuz Eyl. Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi, (1997), 2

Kapani M., Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, Ankara, (2004).

Kökocak A. K. ve Erdoğan S., “Politik Konjonktür Hareketleri”, Finans-Politik &Ekonomik Yorumlar, No.495 (Haziran 2005), 51

- Nordhaus W. D, “Alternative Approaches to the Political Business Cycles”, (1989), s.2
- Nordhaus W., The Political Business Cycle, Review of Economic Studies, Yale University Press , USA, (1975).
- Onur S., Ekonomiden Karşılıksız Kayıplar Seçim Ekonomisi, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, (2004).
- Orhan O. Z. ve Erdoğan S., Para Politikası, Avcı Ofset, İstanbul, (2003).
- Önder İ., “Seçim Arifesinde İmaj Yaratma Çabalar”, ISO Dergisi, Sayı: 307, (1991), 17
- Özbudun E., Siyasal Partiler, 3.Basım, AÜHF Yayınları, Ankara, (1979).
- Rogoff K. ve Sibert A., “Elections and Macroeconomic Policy Cycles”, (1988), 1–16
- Parasız İ., Modern Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü, Ezgi Kitapevi Yayınları, Bursa, (1999).
- Saltoğlu B., “İş Çevrimleri Teorilerinin Gelişmekte Olan Ülkeler Bağlamında Bir Karşılaştırması”, Öneri Dergisi, (Ocak 1998), 183
- Sara O., Ekonomide Karşılıksız Kayıplar-Seçim Ekonomisi, Asil Yayın, Ankara, (2004).
- Savaş V. F., Anayasal İktisat, Avcıol Basım-Yayın, İstanbul, (1997).
- Savaş V. F., Politik İktisat, Beta Yayınları, İstanbul, (2005).
- Telatar F., “Politik İktisat Politikası” , İmaj Yayınları, Ankara, (2004).
- Tullock G., “Public Choice” , The New Palgrave Dictionary of Economics, London, The Mcmillan, (1987), 104-44
- Türkan E., “Popülist Ekonomi Yönetimi Anlayışı ve Geniş Anlamda Siyasi Kirlenme”, Yeni Türkiye, Sayı: 13, (1997), 556-576.

Varım S., “2000’li Yıllara Doğru Türkiye’nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar”, Seçim Ekonomisi”, Genç İşadamları Derneği Yayınları, İstanbul, (1997), 8

EKLER

EK 1: E-VIEWS PROGRAM ÇIKTILARI

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:53
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 62 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	12.73405	36.17204	0.352041	0.7285
TO	197.4961	167.9029	1.176252	0.2533
MA(1)	0.997496	1.42E-06	702181.6	0.0000
R-squared	0.245910	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.170501	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	168.7850	Akaike info criterion		13.21624
Sum squared resid	569767.2	Schwarz criterion		13.36434
Log likelihood	-148.9867	Durbin-Watson stat		2.793788
Inverted MA Roots	-1.00			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:54
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 34 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	38.45229	40.41722	0.951384	0.3528
YA	-156.5888	202.3186	-0.773971	0.4480
MA(1)	0.957456	0.144525	6.624830	0.0000
R-squared	0.223685	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.146054	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	171.2542	Akaike info criterion		13.24528
Sum squared resid	586559.8	Schwarz criterion		13.39339
Log likelihood	-149.3207	Durbin-Watson stat		2.614407
Inverted MA Roots	-0.96			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:55
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 32 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	49.13375	43.35195	1.133369	0.2705
TO+YA	46.86846	154.6622	0.303038	0.7650
MA(1)	0.952577	0.154743	6.155879	0.0000
R-squared	0.203709	Mean dependent var	-1.78E-12	
Adjusted R-squared	0.124080	S.D. dependent var	185.3215	
S.E. of regression	173.4435	Akaike info criterion	13.27069	
Sum squared resid	601652.9	Schwarz criterion	13.41880	
Log likelihood	-149.6129	Durbin-Watson stat	2.784446	
Inverted MA Roots	-0.95			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:55
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 13 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	22.24783	57.22336	0.388789	0.7015
MY	265.2214	135.7003	1.954464	0.0648
MA(1)	0.652668	0.177063	3.686089	0.0015
R-squared	0.279978	Mean dependent var	-1.78E-12	
Adjusted R-squared	0.207976	S.D. dependent var	185.3215	
S.E. of regression	164.9283	Akaike info criterion	13.17001	
Sum squared resid	544026.7	Schwarz criterion	13.31811	
Log likelihood	-148.4551	Durbin-Watson stat	2.335330	
Inverted MA Roots	-0.65			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:56
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Failure to improve SSR after 46 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	-3.943809	25.40359	-0.155246	0.8782
SD	-354.7849	185.3557	-1.914076	0.0700
MA(1)	0.997482	0.152561	6.538233	0.0000
R-squared	0.322281	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.254509	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	160.0099	Akaike info criterion		13.10946
Sum squared resid	512063.6	Schwarz criterion		13.25756
Log likelihood	-147.7588	Durbin-Watson stat		2.428964
Inverted MA Roots	-1.00			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:57
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 39 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	76.11207	48.56872	1.567100	0.1328
TC	-186.3067	197.1579	-0.944962	0.3560
MA(1)	0.941105	0.150412	6.256863	0.0000
R-squared	0.233396	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.156735	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	170.1797	Akaike info criterion		13.23270
Sum squared resid	579222.9	Schwarz criterion		13.38080
Log likelihood	-149.1760	Durbin-Watson stat		2.885315
Inverted MA Roots	-.94			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:57
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 25 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	53.87585	35.21762	1.529798	0.1417
SD+TC	-254.6279	130.1361	-1.956628	0.0645
MA(1)	0.947666	0.154228	6.144566	0.0000
R-squared	0.329636	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.262600	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	159.1393	Akaike info criterion		13.09855
Sum squared resid	506506.6	Schwarz criterion		13.24665
Log likelihood	-147.6333	Durbin-Watson stat		2.615140
Inverted MA Roots	-0.95			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:58
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 30 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	52.45140	41.82719	1.254002	0.2243
NE	83.19551	347.9763	0.239084	0.8135
MA(1)	0.949762	0.148330	6.403032	0.0000
R-squared	0.202311	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.122542	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	173.5957	Akaike info criterion		13.27244
Sum squared resid	602709.3	Schwarz criterion		13.42055
Log likelihood	-149.6331	Durbin-Watson stat		2.732172
Inverted MA Roots	-0.95			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:58
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 26 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	76.16460	43.45046	1.752907	0.0949
BE	-213.5138	143.5523	-1.487360	0.1525
MA(1)	0.934692	0.132889	7.033636	0.0000
R-squared	0.282240	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.210464	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	164.6690	Akaike info criterion		13.16686
Sum squared resid	542317.6	Schwarz criterion		13.31497
Log likelihood	-148.4189	Durbin-Watson stat		2.468198
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:59
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 27 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	39.01709	45.03217	0.866427	0.3965
AG	1477.528	748.6406	1.973614	0.0624
MA(1)	0.925122	0.136967	6.754359	0.0000
R-squared	0.329253	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.262178	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	159.1848	Akaike info criterion		13.09912
Sum squared resid	506796.2	Schwarz criterion		13.24722
Log likelihood	-147.6398	Durbin-Watson stat		2.324012
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 10:59
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Failure to improve SSR after 22 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	43.77781	22.29228	1.963810	0.0636
RTE	142.7405	106.8902	1.335394	0.1967
MA(1)	0.997329	0.141918	7.027489	0.0000
R-squared	0.271476	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.198623	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	165.8992	Akaike info criterion		13.18175
Sum squared resid	550450.8	Schwarz criterion		13.32985
Log likelihood	-148.5901	Durbin-Watson stat		2.575673
Inverted MA Roots	-1.00			

Dependent Variable: CYCLE_WHEAT
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:00
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Failure to improve SSR after 21 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	40.16159	20.70691	1.939526	0.0667
AG+RTE	156.2856	107.0643	1.459736	0.1599
MA(1)	0.997422	0.127757	7.807158	0.0000
R-squared	0.287862	Mean dependent var		-1.78E-12
Adjusted R-squared	0.216648	S.D. dependent var		185.3215
S.E. of regression	164.0228	Akaike info criterion		13.15900
Sum squared resid	538069.6	Schwarz criterion		13.30710
Log likelihood	-148.3285	Durbin-Watson stat		2.512327
Inverted MA Roots	-1.00			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:02
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 94 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	46.32769	21.81084	2.124067	0.0463
TO	-50.06466	91.32277	-0.548217	0.5896
MA(1)	0.922774	0.056623	16.29680	0.0000
R-squared	0.480708	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.428779	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	95.82840	Akaike info criterion		12.08410
Sum squared resid	183661.6	Schwarz criterion		12.23221
Log likelihood	-135.9672	Durbin-Watson stat		1.687224
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:04
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 12 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	48.38411	20.25875	2.388307	0.0269
YA	98.32668	110.7398	0.887907	0.3851
MA(1)	0.926058	0.048199	19.21329	0.0000
R-squared	0.493475	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.442822	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	94.64312	Akaike info criterion		12.05921
Sum squared resid	179146.4	Schwarz criterion		12.20732
Log likelihood	-135.6809	Durbin-Watson stat		1.717157
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:05
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 31 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	40.37200	19.54539	2.065551	0.0521
TO+YA	14.41134	85.70826	0.168144	0.8682
MA(1)	0.924941	0.050753	18.22445	0.0000
R-squared	0.473667	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.421033	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	96.47593	Akaike info criterion		12.09757
Sum squared resid	186152.1	Schwarz criterion		12.24568
Log likelihood	-136.1221	Durbin-Watson stat		1.681482
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:06
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 175 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	45.64083	21.32816	2.139932	0.0449
MY	43.24178	67.33811	0.642159	0.5281
MA(1)	0.920194	0.057278	16.06530	0.0000
R-squared	0.483920	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.432312	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	95.53157	Akaike info criterion		12.07790
Sum squared resid	182525.6	Schwarz criterion		12.22601
Log likelihood	-135.8958	Durbin-Watson stat		1.670018
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:06
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 29 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	46.23990	23.12659	1.999426	0.0593
SD	44.76916	112.0600	0.399510	0.6938
MA(1)	0.924705	0.051508	17.95250	0.0000
R-squared	0.477127	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.424840	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	96.15828	Akaike info criterion		12.09098
Sum squared resid	184928.3	Schwarz criterion		12.23908
Log likelihood	-136.0462	Durbin-Watson stat		1.741203
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:08
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 46 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	59.17423	23.03329	2.569075	0.0183
TC	-145.4427	106.0494	-1.371462	0.1854
MA(1)	0.921847	0.056257	16.38645	0.0000
R-squared	0.518243	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.470068	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	92.30015	Akaike info criterion		12.00908
Sum squared resid	170386.3	Schwarz criterion		12.15718
Log likelihood	-135.1044	Durbin-Watson stat		1.945881
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:08
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 62 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	41.13220	19.24139	2.137694	0.0451
SD+TC	-49.84955	77.50784	-0.643155	0.5274
MA(1)	0.922887	0.054103	17.05794	0.0000
R-squared	0.483715	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.432087	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	95.55055	Akaike info criterion		12.07830
Sum squared resid	182598.2	Schwarz criterion		12.22640
Log likelihood	-135.9004	Durbin-Watson stat		1.720055
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:09
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 18 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	39.69929	19.38925	2.047489	0.0540
NE	-80.65997	190.6734	-0.423027	0.6768
MA(1)	0.923575	0.051426	17.95921	0.0000
R-squared	0.477567	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.425324	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	96.11779	Akaike info criterion		12.09013
Sum squared resid	184772.6	Schwarz criterion		12.23824
Log likelihood	-136.0365	Durbin-Watson stat		1.632702
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:09
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 156 iterations
 Backcast: OFF (Roots of MA process too large)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	76.72590	29.13774	2.633214	0.0159
BE	-160.0594	75.84293	-2.110406	0.0476
MA(1)	1.615994	0.297109	5.439071	0.0000
R-squared	0.778745	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.756619	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	62.55115	Akaike info criterion		11.23095
Sum squared resid	78252.94	Schwarz criterion		11.37906
Log likelihood	-126.1560	Durbin-Watson stat		1.421481
Inverted MA Roots	-1.62	Estimated MA process is noninvertible		

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:10
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 95 iterations
 Backcast: OFF (Roots of MA process too large)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	71.44203	31.51655	2.266810	0.0346
AG	210.0669	557.4234	0.376853	0.7103
MA(1)	1.564398	0.326957	4.784726	0.0001
R-squared	0.717057	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.688763	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	70.73557	Akaike info criterion		11.47688
Sum squared resid	100070.4	Schwarz criterion		11.62499
Log likelihood	-128.9841	Durbin-Watson stat		1.571905
Inverted MA Roots	-1.56	Estimated MA process is noninvertible		

Dependent Variable: CYCLE_MAIZE
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:10
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 31 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	39.29586	19.34502	2.031316	0.0557
RTE	36.49549	68.66449	0.531505	0.6009
MA(1)	0.921683	0.052181	17.66329	0.0000
R-squared	0.480213	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.428234	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	95.87409	Akaike info criterion		12.08506
Sum squared resid	183836.8	Schwarz criterion		12.23316
Log likelihood	-135.9781	Durbin-Watson stat		1.658821
Inverted MA Roots	-0.92			

Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:10
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 23 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	38.92288	19.35996	2.010483	0.0581
AG+RTE	37.87621	64.47075	0.587494	0.5634
MA(1)	0.922010	0.052137	17.68427	0.0000
R-squared	0.481820	Mean dependent var		-1.72E-12
Adjusted R-squared	0.430002	S.D. dependent var		126.7921
S.E. of regression	95.72578	Akaike info criterion		12.08196
Sum squared resid	183268.5	Schwarz criterion		12.23007
Log likelihood	-135.9425	Durbin-Watson stat		1.655776
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:13
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 39 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.416507	11.32724	0.389901	0.7007
TO	-0.786165	34.60032	-0.022721	0.9821
MA(1)	0.923729	0.122662	7.530712	0.0000
R-squared	0.276980	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.204678	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.97379	Akaike info criterion		10.12457
Sum squared resid	25882.27	Schwarz criterion		10.27267
Log likelihood	-113.4325	Durbin-Watson stat		2.226031
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:13
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 33 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.097090	10.28471	0.398367	0.6946
YA	-2.863629	41.77567	-0.068548	0.9460
MA(1)	0.924492	0.119974	7.705792	0.0000
R-squared	0.277131	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.204845	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.97003	Akaike info criterion		10.12436
Sum squared resid	25876.86	Schwarz criterion		10.27246
Log likelihood	-113.4301	Durbin-Watson stat		2.220363
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:14
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 32 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.403683	10.48958	0.419815	0.6791
TO+YA	-2.246238	32.14051	-0.069888	0.9450
MA(1)	0.923964	0.122953	7.514787	0.0000
R-squared	0.277149	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.204864	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.96960	Akaike info criterion		10.12433
Sum squared resid	25876.24	Schwarz criterion		10.27244
Log likelihood	-113.4298	Durbin-Watson stat		2.225195
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:14
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 40 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	0.413190	10.13972	0.040750	0.9679
SD	-31.46212	41.38732	-0.760187	0.4560
MA(1)	0.929666	0.106545	8.725614	0.0000
R-squared	0.297242	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.226966	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.46616	Akaike info criterion		10.09614
Sum squared resid	25156.97	Schwarz criterion		10.24425
Log likelihood	-113.1056	Durbin-Watson stat		2.031256
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:14
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 22 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	9.338135	10.95457	0.852442	0.4041
TC	-39.15781	40.41488	-0.968896	0.3442
MA(1)	0.921151	0.121507	7.581066	0.0000
R-squared	0.309472	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.240419	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.15618	Akaike info criterion		10.07859
Sum squared resid	24719.14	Schwarz criterion		10.22669
Log likelihood	-112.9037	Durbin-Watson stat		2.267409
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:15
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 25 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.493222	8.932263	0.503033	0.6204
SD+TC	-34.36522	27.99439	-1.227575	0.2339
MA(1)	0.927543	0.104407	8.883937	0.0000
R-squared	0.327570	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.260327	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	34.69244	Akaike info criterion		10.05203
Sum squared resid	24071.30	Schwarz criterion		10.20014
Log likelihood	-112.5983	Durbin-Watson stat		2.025470
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:15
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 30 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	3.613297	9.749319	0.370620	0.7148
NE	-46.04498	71.84012	-0.640937	0.5288
MA(1)	0.927652	0.116131	7.987947	0.0000
R-squared	0.291848	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.221033	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.60200	Akaike info criterion		10.10379
Sum squared resid	25350.05	Schwarz criterion		10.25190
Log likelihood	-113.1936	Durbin-Watson stat		2.165205
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:15
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 25 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	8.453742	10.34535	0.817154	0.4235
BE	-35.01330	29.41313	-1.190397	0.2478
MA(1)	0.915260	0.122111	7.495300	0.0000
R-squared	0.324974	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.257471	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	34.75934	Akaike info criterion		10.05588
Sum squared resid	24164.23	Schwarz criterion		10.20399
Log likelihood	-112.6426	Durbin-Watson stat		2.091389
Inverted MA Roots	-0.92			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:16
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 29 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.906393	9.789927	0.501167	0.6217
AG	-85.10610	166.7472	-0.510390	0.6154
MA(1)	0.932342	0.109863	8.486413	0.0000
R-squared	0.285666	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.214233	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.75705	Akaike info criterion		10.11248
Sum squared resid	25571.33	Schwarz criterion		10.26059
Log likelihood	-113.2935	Durbin-Watson stat		2.248186
Inverted MA Roots	-0.93			

Dependent Variable: CYCLE_BARLEY
 Method: Least Squares
 Date: 11/20/09 Time: 11:16
 Sample: 1986 2008
 Included observations: 23
 Convergence achieved after 33 iterations
 Backcast: 1985

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
OPP	4.073776	10.16276	0.400853	0.6928
RTE	5.558422	25.66179	0.216603	0.8307
MA(1)	0.925358	0.120425	7.684120	0.0000
R-squared	0.278640	Mean dependent var		-4.60E-13
Adjusted R-squared	0.206503	S.D. dependent var		40.33804
S.E. of regression	35.93249	Akaike info criterion		10.12227
Sum squared resid	25822.87	Schwarz criterion		10.27038
Log likelihood	-113.4061	Durbin-Watson stat		2.236763
Inverted MA Roots	-0.93			

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Nil Yıldırım

Doğum Tarihi ve Yeri: 08.12.1982 Ankara

Medeni Durumu: Evli

EĞİTİM DURUMU

Mezun Olduğu Lise ve Yılı: 19 Mayıs ÇPL-1999

Mezun Olduğu Lisans: Akdeniz Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü-2006

Mezun Olduğu Yüksek Lisans:

Tez Konusu: Politik Konjonktürel Dalgalanmalar- Bir Uygulama

Yabancı Dil: İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar: Garanti Bankası (2007-2009)

Adres: Çankaya mah. Atakent Sitesi. L-2 Blok Antalya

Tel. No : (0 242) 328 01 21